

**Naul nga Pol Muli Womue
tevi Kalesia Nir renge
KORIN
Batu nale nga mivsivseni lut
nga parmeteni naul ngel
puto suri**

Naul (leta) nga Pol muli womue van ji kalesia ne Korin nir, oli suri nanu lele elep arok-imare re mauren se kalesia nir ie, ko owra piwilwil se nir. Pol ko evi m̃erwomu nga mian Korin, ko ololi womu m̃eri Korin nir arivi kalesia.

Korin evi ngaim nga milep se m̃eri Gris nir ko evi kele ngaim womu ne vanu ngok Akaea nga Rom mimetmete. Jinibb ne vanu lele elep arlik ie, ko evi kele lat nga jinibb elep marongwose re devjen ne bisnes, ko re devjen ne kastom ser kele, ko re devjen ne murrun nga m̃isij kele, ko re kele sel nga marloli nosrövien van ji atua lele nir.

Nanu nga marlelep nir nga Pol m̃ijilwer suri renge naul ngel arirpel: os̃pe suri murrun nga kalesia nir marok-sisamis e, ko murrun nga marok-loli m̃isij tevi nesevin. Nir arsusi womu pa nanu sopor tevi Pol, ko renge naul ngel ni erij welir, ko os̃pe murrun ne totkoien, ko pirpese re nanen nga jinibb marlai tevi atua m̃inij nir. Ko eviseni sel mawos nga parvijuri re Naim On re daron nga markorti, ko derteren nir nga Nem̃in

On m̃ilai tevi kalesia nir, ko murrun nga jinibb pimaur luwi kele.

Re batun esngavöl drromon itul (13) ospe suri murrun nga rrapmerreni lenglengen Atua ko jinibb nir nga evi nanu nga m̃irres temijpal nga jinibb se Atua nir parvijuri.

¹ Inu Pol nuvi aposol se Iesu Kristo nga Atua miveruse inu, ko mimrreni bemajing re majingen ngel. Ko Sotinis nga mivi niaken se kerr, ² nomorwera erres tevi kami, jinibb nga marosuri Atua iak Korin. Kami, Iesu Kristo ololi kamon ko kamivi jinibb sen. Ko Atua everus kami nga kapkorti tevi jinibb sen m̃inij kele nir. Renge lat jijle iel ngatan, nir arlot van ji Iesu Kristo nga mivi Numal se kerr ko nga mivi Numal se nir kele. ³ Ngel evi loten suk, nga Atua Tata se kerr tevi Numal Iesu Kristo porwilwil se kami rengen nalol nga m̃irres, ko porlingi demat puto tevi kami tetajer.

Pol owra erres tevi Atua

⁴ Tetajer nomok-werai erres tevi Atua suri kami, rengen nalol nga m̃irres nga ni m̃ilai nga muloli kamkorti pa tevi Iesu Kristo. ⁵ Ko suri gortien se kami tevi Kristo ololi kamasasi rengen norongwosien, ko kamrongwose kapwer rrerrarre nanu jijle puto limjer. ⁶ Nale nospen nga marsupe suri Kristo evini pa oto eterter rengen kami, ⁷ ololi kamlai merrenien elep ji Nem̃in On daron nga kamok-tirive Iesu Kristo Numal se kerr pia-rremali vini. ⁸ Ni purrul totkoni kami p̃iterter nga sete nanu san p̃isij

re kami, pianan pijpari nabong nga Numal se kerr Iesu Kristo pia-luwi kele ren. ⁹ Atua nga miveruse kami ko mukortoni mauren se kami tevi mauren se Iesu Kristo Numal se kerr, okloli suri erpe nale sen muwrai tetajer.

Kalesia nir arwirr sarrsarr

¹⁰ Renge nise Iesu Kristo Numal se kerr, inu nuwrai eterter tevi kami tasik nir, nga wurru kapivi sansane kobbong. Sete erres kapwij sarrsarr van renge gortien wowarrens nir. Murru kami ko norrorrmien se kami pivi sansane kobbong. ¹¹ Suri metka se Kloe sopor arwera tweni tevik nga kami kamok-latlat lululweni kele kami. ¹² Nuwrai erpok suri kami sisamis kamsupe nale sisamis minij. San ok-wera, “Nuvijuri Pol”, minij ok-wera “Nuvi-juri Apolos”, san kele ok-wera “Nuvi se Pita”, ko sopor kele arok-wera “Namivi se Kristo”. ¹³ Erpese? Kami kamrrorrmimi kamrongwose kaptor otvi Kristo pipok ngok? Kamrrorrmimi inu Pol numij renge nai pelaot nga bewilwil se kami? Kami sete kampaptaes renge inu nisek, ejki! ¹⁴ Nuwrai erres tevi Atua nga inu sete nupaptaese ragrag kami san, ko Krispas ko Gaius kobbong. ¹⁵ Niko sete san orongwos puwra “Renge nise Pol arpaptaese inu.” ¹⁶ O, ko nupaptaese kele Stephanas tevi metka sen kele nir, ko nurrlenge, nupaptaese kele san rreknga ejki. ¹⁷ Kristo sete okoni inu nga bepaptaese jinibb nir, ko okoni inu nga bowrai tweni nospen nga mirres sen. Ko sete okoni inu nga bewerwer renge nale norongwosien se jinibb, ejki, ngok

puloli mijen se Kristo renge nai pelaot pivi nanu nawon.

Kristo, derteren ko norongwosien se Atua

¹⁸ Nale nga muwrai tweni mijen se Kristo renge nai pelaot evi nale lenglengen kobbong ji jinibb nejijkien. Ko tevi kerr nga Atua mok-la mauren tevi kerr, nale nen eviseni derteren sen. ¹⁹ Ko Naul On se Atua owrai owra 'Norongwosien se jinibb nga marwera marongrongwos, inu bololi parijiki jer. Ko norrormien ne norongwosien bololi parivi nanu nawon.' ²⁰ Jinibb ne norongwosien nirbe? Nibeni jinibb nga marongrongwos? Nibeni jinibb nga marok-rij melmelas suri nanu ne iel ngatan nir? Arjiki rres. Atua ololi pa norongwosien ser pivini pivi nale lenglengen vajin. ²¹ Atua, norongwosien sen elep pelak, ko ololi jinibb sete arongwos parongwose Atua renge sel ne nir norongwosien ser. Ko emrreni puloli nale nga rramok-werai tweni ngok, nga jinibb marwerai evi nale lenglengen, nale nen ko pila mauren tevi nir nga marosuri ni. ²² Meri Isrel armerreni wor parlesi renge meter majingen nga marinijnij nawone se Atua, ko mēri Gris armerreni parunge nale norongwosien. ²³ Ko kerr ma kalesia, rramok-werwer suri Kristo nga marevji re nai pelaot. Nale ngok, mēri Isrel nir nolor sete erres suri, ko jinibb ne vare nir arunge erpe nale lenglengen kobbong. ²⁴ Re ma kerr korti, mēri Isrel ko mēri Gris nga Atua miveruse kerr, Kristo ngel evi derteren se Atua ko norongwosien nga milep se Atua. ²⁵ Murrun se Atua nga jinibb mīlesi mivi lenglengen, ni kele

easi wor norongwosien se jinibb. Ko murrun se Atua nga jinibb marlesi derteren nen mijkie, derteren nen elep kele wor easi derteren se jinibb.

²⁶ Tasik ko jojik nir, kaprrorrmī ta daron nga Atua miveruse kami, kamivi jinibb sev ko? Renge no jinibb nir sete kami elep kamrongrongwos, sete kami elep derteren se kami otoa, ko sete kami elep kamivi jinibb nga marlelep.

²⁷ Ko Atua otobbtobbue nanu nga jinibb ne iel ngatan marwerai evi lenglengen, puloli nir nga marongrongwos parmanun. Ko otobbtobbue nanu nga jinibb ne iel ngatan marok-werai nga derteren nen ejkie, puloli nir nga derteren ser martoe parmanun. ²⁸ Ko otobbtobbue si nga jinibb ne iel ngatan marlesi erpe niser ejkie, ko otobbtobbue sev nga jinibb ne iel ngatan marlesi

arivi nanu nawon, nga puloli sev nga nir marlesi arivi nanu nga marlelep parini vajin parivi nanu nawon. ²⁹ Ngok niko sete jinibb san orongwose p̄irij melmelas renge no Atua. ³⁰ Ko kami, Atua okortoni pa kami tevi Iesu Kristo, ko elngi Iesu nga pivi norongwosien se kerr. Ololi rramon ko rramivi jinibb sen, ko owli tweni kerr rramasi pa renge nololien nga marok-kai totkoni kerr.

³¹ Ko erpok, erpe Naul On muwrai, ‘Jinibb nga mimmreni p̄irij melmelas, p̄irij melmelas bbong suri nanu nga marres nir nga Numal muloli tevi ni.’

2

Pol owrai tweni mījen se Kristo

¹ Tasik ko jojik nir, nuvinuk ji kami seveling pa iok nga bowrai tweni norrorrmien se Atua nga womu miteptepi. Sete nuvinuk nga bowrai tweni renge rijen melmelas rrek renge nale norongwosien se jinibb, ejki. ² Ko daron nga meptevi kami, nuloli norrorrmien suk nga bemalie nanu jijle, ko nanu sansan kobbong bospe suri, evi Iesu Kristo, tevi mijen sen renge nai pelaot. ³ Re wosenen derteren suk ejki rrese, tetajer numtutu ko nuririr. ⁴ Ko werweren suk sete eplari renge norongwosien se jinibb nga pirvei kami ren, ejki. Ko werweren suk evi nga piviseni derteren ne Nem̃in On, ⁵ nga puloli batu nosurien se kami sete puto renge nale norongwosien se jinibb, ko puto renge derteren se Atua kobbong.

Nem̃in se Atua okloli rramrongrongwose norongwosien se Atua

⁶ Ko ewretun, kem namok-wer visviseni nale norongwosien tevi nir nga nolor m̃itra pa renge mauren ne kalesia. Ko sete evi norongwosien nga mivi ne iel ngatan, rreknga derteren ne iel ngatan san, ejki. Derteren ngok nir para-jijki ko para-sij nabong spon. ⁷ Ko norongwosien ma nga kem namwera tweni ngok, Atua sansan kobbong orongwose, ko esilveni nga jinibb nir sete parongwose. Evi norrorrmien nga Atua murrormi ko pa nga pia-susi kerr van mare, mian ko mia-loli iel ngatan. ⁸ Jinibb nga marlelep ne iel ngatan san sete orongwose norongwosien ngok. Ko poro parongwose, setemun mara-revji Numal ne melrin renge nai pelaot. Ko sete artor sweri norongwosien ngok. ⁹ Ko Naul On owra

‘Atua elngi lilane nanu elep oto metmet tweni nir nga marmerrreni ni milep. Setewor jinibb arlesi nanu ngok nir renge meter, setewor arunge nale ner renge boror, ko setewor arrormi nir renge norrrormien ser, ejki wor.’ ¹⁰ Ko Atua elai Nem̃in On sen nga piviseni nanu ngok nir tevi kerr. Nem̃in On sen ngok orongwose p̃iskai nanu nga miteptepi. Norrrormien se Atua nga jinibb sete murongwose p̃iskai, ko Nem̃in On orongwose p̃iskai kobbong. ¹¹ Ko evi nem̃i jinibb kobbong nga muto renge ni, orongwose piviseni nga m̃ernen erpese. Ko erpok kele, Nem̃in On se Atua kobbong orongwose puwra tweni kele nga Atua erpese. ¹² Ko kerr kalesia, Nem̃in nga rramlai pa sete evi nem̃in nga miplari iel ngatan, ejki. Evi Nem̃in nga Atua mukoni vini nga puloli rrprongwose nelaien nga marres nir nga Atua m̃ilai tevi kerr.

¹³ Ko erpok, nale nga namrij rengen sete eplari renge norongwosien se jinibb, ejki, ko namlai nale nga Nem̃in On mivisviseni kem e. Ko namok-werai tweni nale weretunen sen renge nale nga m̃ilai tevi nir nga Nem̃in sen m̃ilik renger. ¹⁴ Ko si nga Nem̃in On sete m̃ilik rengen, sete orongwose p̃ilai derteren lele nga Nem̃in On m̃ilai. Ko m̃ernen meten orrorr nga sete mia-rongwose nanu nen nir, elesi erpe arivi nanu ne lenglengen, suri Nem̃in On kobbong orongwose puloli jinibb purongwose nanu nen nir. ¹⁵ Ko jinibb nga Nem̃in On se Atua m̃ilik rengen orongwose sev nga m̃irres ko sev nga m̃isij, ko sete jinibb m̃inij san orongwose puwra suri jinibb nga mirpok san. ¹⁶ Erpe Naul On muwrai,

‘Sete san orongwose norrorrmien se Atua, sete san orongwose p̄isesre ni.’ Ngok ewretun, ko kerr rramlai pa norrorrmien se Kristo osuw.

3

Jinibb se Atua

¹ Ko tasik ko jojik nir, rijen nga m̄elai tevi kami seveling nga daron nga m̄elik tevi kami, sete erpe rijen nga moro βelai tevi nir nga Nem̄in m̄ilik renger, ejki; nurij tevi kami erpe kami kamivi malum jinibb nawon ne iel ngatan, rrek erpe bipiwarreng nga mara-iak renge kalesia nosurien ser. ² Erpe kamsus malum, ko sete nurongwose βelai nanen nga m̄iterter tevi kami, suri sete kamvitere. Ko kamirpok malum ejpari lelingenok. ³ Suri murru kami evijuri malum murru jinibb ne iel ngatan. Lol leplep muto renge kami, ko kamok-latlat lululweni kami. Ko ngok eviseni nga kamirpe malum jinibb ne iel ngatan, ko kamvijuri murrun ne iel ngatan, ko kamlik malum erpe jinibb ne iel ngatan marlik. ⁴ Daron nga kami sopor marwera, “Namvijuri Pol”, ko m̄inij kele marwera “Namvijuri Apolos”, ngok kamirpe jinibb mawos ne iel ngatan ko pa.

Jinibb ne majingen se Atua, majingen ser

⁵ Kaplesi. Apolos evi si? Ko inu Pol nuvi jinibb si? Komru kes nomorivi bbong jinibb ne majingen se Atua ko, nga nomorpitevi kami vini kamosuri Kristo. Kerr sisamis okloli majingen ngok bbong nga Numal m̄ilai tevi nga puloli. ⁶ Erpe inu m̄eli dan ko morwi jelangin, ko Apolos evsi jelangin nen nir. Ko Atua kob bong ololi

jelangin nen marmera mĩrres. ⁷ Jinibb nga murwi ko jinibb nga mivsi orivi nanu nawon kobbong, ko batu majingen ngok oto ji Atua; suri ni ololi jelangin emra ko wenen otoa. ⁸ Ko inu nga merpe jinibb nga murwi jelangin, ko Apolos nga mirpe jinibb nga mivsi jelangin ngok, nomorsorsan kobbong; ko Atua pia-wuli komru pusorsan tevi majingen nga nomorloli. ⁹ Erpe komru nomorkorti tevi Atua nga noborloli majingen sen. Ko kami kamirpe orsel se Atua, ko kamirpe kele naim san nga ni mĩmajinge. ¹⁰ Ko numajing suri ko wor derteren nga Atua mĩlai tevik, ko numajing erpe metusu rrek jinibb nga mokmajinge naim, ko nuli nabur nen. Ko jinibb mĩnij evini etajer tevi majingen nen. Ko jinibb si nga mĩtajer renge majingen nen purongwos wore, ko pimetmet pĩrres erpese nga mĩmajing renge naim ngok. ¹¹ Suri Atua elngi pa Iesu Kristo erpe esan rres kobbong nga mivi nabur nga murrul totoni naim mĩterter, ko nabur nga mirpok ejki kele mun nga marongwose parili. ¹² Renge naim ngok, sopor arongwose parma-jinge renge narrong, jeli, ko niat nga mĩrres, nga puloli puto pipriv. Ko jinibb sopor ma parlai nevnu, wirip, ko botrro.A ¹³ Ko nabong nga milep se Kristo pia-viseni majingen se jinibb jijle nir limjer. Renge nabong ngok nabb pia-rrowrrow lesi majingen totoklai se jinibb nir. Daron ngok, nabb pia-viseni limjer si majingen

A **3:12** Erpe iel, Pol ospe nevöt, ko murrun nga nir marili naim muto suri, ko kem namrieni erpe kerr rramĩli naim iel, nga puloli mining ne nale se Pol piplari limjer.

sen erres ko si majingen sen esij. ¹⁴ Poro jinibb san majingen sen erres ko otur jer malum daron nga nabb musuw e, ko morok pia-lai nowli majingen sen ko. ¹⁵ Ko poro san majingen sen pia-in nivniv, ko otor jabble joron ko pa osuw; ko otomori ãin tevi joron nir, ko Atua puloli puwlu lingi tevi nevren kiskis.

Kalesia nir arirpe naim se Atua

¹⁶ Rrek kami kamrongwos pae nga kami kamirpe naim se Atua nga Nem̃in se Atua m̃ilik pa re kami musuw. ¹⁷ Ko poro san pulokloksi naim se Atua, ko Atua pulokloksi m̃ernen. Suri Atua naim sen on elep, ko nik ko inu, kerr jijle rramivi naim se Atua.

Jinibb sete ãirij melmelas suri majingen sen

¹⁸ Jinibb nga ni murrormi lweni murongrong-wose renga no jinibb nir pimmetmet ni ãirres. Sete erres nga ni ãikrekrasi lweni ni. Erres ma ni pimteni lweni ni pirpe bbong lenglengen san, ko iok puloli norongwosien pivini jin vajin. ¹⁹ Suri norongwosien se jinibb ne iel ngatan nir, Atua elesi arirpe lenglengen kobbong. Naul On owra ‘Atua ololi jinibb norongwosien ser arongsarr, ko aron luwi renga norongwosien ser.’ ²⁰ Ko Naul On owrai erpel kele owra ‘Numal Atua orongwos pae norrormien se jinibb ne norongwosien, ko owra arivi nanu nawon kobbong.’ ²¹ Ko erpok, sete erres nga kapok-rij melmelas suri sev nga jinibb muloli, suri nanu jijle arivi se pa kami osuw. ²² Inu Pol tevi Apolos ko Pita, namivi se kami. Ko iel ngatan evi se kami, ko nanu ne mauren nga m̃irres ko derteren nga kapas re

mijen, ko nanu jijle nga marto pa, ko nanu jijle nga para-pelari kele, nir jijle arivi se kami. ²³ Ko kami, kamivi se Kristo, ko Kristo evi se Atua.

4

Aposol se Kristo nir

¹ Rrek erres kapmeteni kem pirpel: namivi bbong jinibb ne majingen se Kristo. Atua elngi kem nga nabwera tweni majingen sen nga womu marto teptepi. ² Ko daron nga numal ne majingen mĩlngi majingen renge si nga pimetmete, norrorrmien nga milep evi nga mĩernen pimetmet ko wor pĩrres ko puloli suri ko wor sev nga numal sen muwrai tevi. ³ Poro kapmerreni kapwer lokloksi inu, rrek poro bo-tur renge no numal nir nga parwera suri inu majingen suk, ko sete nurrorrmi evi nanu san, ko sete numtutue. Ko inu kele sete nurongwose bowra suri lweni inu majingen suk. ⁴ Renge inu nelesien suk numajing erres; ko sete nurongwos bowrai poro nuwretun iok rreknga ejki. Jinibb sansan kobbong pia-wera suri inu majingen suk, ngok evi Numal ne melrin. ⁵ Ko erpok, sete erres kapwera suri majingen se jinibb san renge setewor mivi daron mawos nen. Rraptiriv ko wor pijpari daron nga Numal pia-luwi e vini. Ko ni vajin pia-la tweni norrorrmien ne nemalik nga jinibb marsilvenir parini limjer. Ko renge daron ngok, Atua puloli nise jinibb pian mare pusorsan tevi lat nga mĩrres ren.

Meri Korin arkowkowrir elep

⁶ Tasik ko jojik nir, nuloli komru Apolos nomorvijuri nale ngok nir nga mowrair ngok, ko ngok kami vajin kamrongwos kaploli suri pirpe nga komru nomorloli pa. Ko niko kaprongwose vajin murrin ne nale ngel, nga muwra 'Kaprrul totkoni ko wor nale nga maruli pa musuw'. Sete erres nga kapsurövi jinibb nga kamok-vijuri ko kaprrorrmı pıisij suri jinibb minij nir.

⁷ Si ololi kami kaman mare re jinibb sopor? Atua kobbong, suri ni ela nanu jikle tevi kami. Niko sete erres kamsursurövi lweni kami, erpe kammeteni kami bbong kamsan kamloli. ⁸ Ia, ko nanu jikle nga kammerreni, kamtor swerir pa osuw? Ko kamimare pa rengo kalesia mauren se kami, a? Kamivi pa numal nir, a? Ko kem ejki rres wor, namto malum ngatan! O, ko poro evi weretunen kamivi numal, ko nabir pilep. Suri poro pipok ko kem kele nabkorti tevi kami, ko kerr jikle vajin rrapivi numal nir. ⁹ Ko nulesi Atua elngi kem aposol namvivitu jerjer. Namirpe jinibb nga marsupe suri pa musuw nga naban vajin re mijen, rengo no jinibb jikle nir ko re kele no anglo nir. Namok-tur rengo no anglo ko no jinibb ne iel ngatan kele nga parmeteni nekaian se kem. ¹⁰ Suri namivi se Kristo, ololi jinibb armeteni kem erpe namivi lenglengen kobbong. Ko kami ma kamkorti pa tevi Kristo, ko kamwun saut pae norongwosien osuw. Kem nammelisna, ko kami ma kamterter! Jinibb arkulu wutan re kem, ko artori ma kami. ¹¹ Ko tetajer numer aji kem, ejpari lelingen ngel; ko tetajer nolo kem emesmes, ejpari lelingen ngel. Sunsun se kem armerrerrerr. Jinibb arevji kem, ko sise kem

ejkie nga nablik rengen. ¹² Nammajing elep tevi nevre kem nga nabla nanen se kem. Daron nga jinibb marij m̃isij tevi kem, ko namrij erres bbong surir. Daron nga marloli m̃isij tevi kem, ko kem sete namloli nanu san. ¹³ Daron nga marwer lokloksi kem, ko kem namrres bbong tevir. Jinibb armeteni kem erpe nanu nawon kobbong, ko evini ejpari lelingenok, nir arlesi kem namirpe nubus ne iel ngatan.

Wurru, kapvijuri murrun suk

¹⁴ Nuli nale ngok tevi kami, sete evi nga puloli kaprunge p̃isij, ejki, ko nga puloli kaprongwose. Suri kamivi natuk nga memrreni kami milep. ¹⁵ Rrek delung jinibb elep wor niko nga marvisviseni kami renge mauren nga kamkorti tevi Kristo; ko jinibb sansan kobbong nga mivi tata se kami. Ko renge mauren kortien se kami tevi Iesu Kristo, inu le nuvi tata se kami nga m̃elai womu nos̃pen nga m̃irres tevi kami. ¹⁶ Ko niko nuwrai eterter tevi kami nga kapvijuri ko wor murrun suk. ¹⁷ Nukoni Timoti vinuk ji kami nga piwilwil se kami renge sel ngok nir. Renge kalesia mauren sen, ni evi natuk nga memrreni milep, nga mokterter renge majingen ngok nir. Ni p̃iwer visviseni kami renge murrun nga mevijuri renge mauren nga mimerr nga miplari ji Iesu Kristo. Evi murrun nga mevisviseni jinibb e nir renge lat jijle.

Pol norrormien sen nga pian kele Korin

¹⁸ Kami sopor arwera “O, setemun Pol mia-vini mia-lesi kerr”, ko norrormien ser evan mare p̃elak. ¹⁹ Ko poro pivi marongen se Numal, ko

sete mia-periv, ko bevinuk ko ji kami. Ko ðelesi vajin nir nen nga nolor mian mare nga marok-rij melmelas, poro derteren ser osorsan tevi nale ser. ²⁰ Suri batun vanu se Atua sete evini re rijen nawon, ko evini re derteren mawos se Atua. ²¹ Ko kami kammerreni pirpese? Inu bevinuk ðelesi kami ko bevrrali kami? Rreknga kaplinglingi norrorrmien se kami nga mian mare, ko bevinuk vajin bewilwil se kami renge murrin nga mumolmol pirpe nga memrreni kami milep.

5

Jinibb nga mivi kalesia san ololi nanu nga m̃isij san

¹ Ko nale san errmali nga muwra san re kami ngok ololi nanu nga m̃isij p̃erp̃er. Ololi nanu nga jinibb ne vare kele nir marlesi sete musorsan. Mernen sel nga m̃isij, ok-matur tevi tata sen mawos nesen sen tuwen. ² Ngok, suri sev norrorrmien se kami mok-an mare p̃elak? Suri sev kam-kowkowri kami? Erres p̃elak ma kami kapting ko kaprunge p̃isij suri nanu ngok. Ko erres nga kami kapwirr tweni jinibb nga muloli m̃isij p̃elak mirpok nga setemun pukorti tevi kami. ³⁻⁴ Ko ewretun nuvel lingi kami renge nibek, ko renge nem̃ik, nulik malum tevi kami rengen. Ko renge nise Iesu Kristo Numal se kerr, nuwer lokloksi jile pa m̃ernen osuw renge sev nga muloli, erpe nga inu nulik pa tevi kami. Ko daron nga kamkorti renge nise Iesu Kristo Numal se kerr, ko inu nukorti tevi kami renge nem̃ik; ko renge derteren se Iesu, ko ⁵ kami kaplingi m̃ernen van renge nevre demij. Ngok

puloli niben pijijki, ko Atua pia-la ma mauren tevi nem̃in renge nabong nga vitu daron nga Numal se kerr pia-wer sesesre lat nga puto suri tevi jinibb petpeti nir ren.

Kami kaplai tweni ko wor jinibb nga marloli nololien tetajer

⁶ Ko sete erres nga kaploli norrorrmien se kami pian mare pelak pipok. Kami kamrongwos pae nga is beblen kobbong orongwose puloli niv pipau. ⁷ Kami kapsuw vajin re kamok-loli nololien, erpe kapwirr tweni ko pa is nga m̃itra, puloli kapipe plaoa nga marloli niv ne nanen ne asien nga is mijki ren. Ko arevji pa Kristo erpe natu sipsip san nga marloli terai nanen ne asien e; ko niko nanu jijle oto metmet pa. ⁸ Ko niko rraploli nanen ne asien, ko poro is nga m̃itra rreknga nololien ko murr̃un nga sete musorsan oto malum renge kerr, ko rrapla tweni, ko kerr rrapvijuri ko wor murr̃un nga muwokwok m̃irres ko mivi weretunen, puloli rrapirpe vajin niv nga is mijki ren.

⁹ Renge naul nga moli womu pa tevi kami musuw, nuwrai tevi kami nuwra 'Sete kapkorti tevi jinibb nga marloli murr̃un nga m̃isij tevi nesevin.' ¹⁰ Lok nuwrai bbong nir nga marwera marivi kalesia kobbong sopor ko marok-loli kele m̃isij mirpok. Suri jinibb nga sete marivi kalesia ko marok-loli mirpok owun saut. Nir nga marok-loli murr̃un nga m̃isij tevi nesevin, nir nga nolor mukul ko nga marmerreni lenglengen nanu nir, nir nga marvevna, ko nir nga marlot tevi atua

m̃inij nir, nir kele owun saut. Ko poro kapmerreni sete kapkorti tevi nir ngok nabong sopen, ko kapiel lingi ko wor iel ngatan! ¹¹ Ko renga nale nga mowrai norrormien nen erpel: sete kapkorti tevi jinibb nga marwera arivi kalesia, ko marok-loli malum nololien. Poro parloli p̃isij tevi nesevin, rreknga nolor pukul, rreknga parlot tevi atua m̃inij, rreknga parok-worworsur, rreknga parok-minmin p̃elak rreknga parvevna. Sete kapan kapkorti tevi nir, ko sete kapan kaplik tevi jinibb nga marirpok nir nga kap̃aan tevir. ¹²⁻¹³ Sete evi inu majingen suk nga bewer sesesre lat nga puto suri tevi jinibb ne vare nir; Atua ko wor puloli nanu ngok. Ko poro san nga mukorti pa tevi kami muloli murr̃un nga m̃isij, ko kami kamrongwos wore kapwer sesesre lat nga puto suri tevi m̃ernen. Suri Naul On owrai owra ‘Kami kapkur tweni jinibb nga mok-loli nololien tetajer, nga setemun pukorti tevi kami.’

6

Sete erres jinibb ne vare nir parsũpe otvi lolaren se kalesia nir

¹ Kami kamok-loli erpese ko? Daron nga kami san m̃ilat tevi selen kalesia san, suri sev m̃ilai norrormien ngok tevi nir nga sete marivi kalesia nga parsũpe otvi? Suri sev sete mimrreni puloli jinibb se Atua nir parsũpe otvi? ² Rrek sete kamrongwose nga jinibb se Atua nir parwer sesesre lat nga puto suri tevi jinibb ne iel ngatan p̃etp̃eti nir? Ngok, ko poro kamrongwos kapviter nga kapwer sesesre lat nga puto suri tevi jinibb ne iel ngatan nir, ko kamviter kele nga kapwer

sesesre murrmurrun wowarrend keke pirpok.
³ Rrek sete kamrongwose nga kerr rrapwer
sesesre lat nga puto suri tevi anglo nir? Ko poro
pirpok, ko murrmurrun wowarrend re mauren
ne iel ngatan emalum kobbong nga rrapsope
otvi. ⁴ Ko ejki! Suri daron nga laten nga mirpok
mimare, kamtur imare ko kaman kamwerwerai
tasi kami tevi nir nga sete marivi kalesia, nga
nir ngok ma parloli lilane. ⁵ Wi, sete kammanun
suri nanu ngok? Erpese, kami san ejki nga
norongwosien sen mutoe, nga murongwos puloli
lilane laten ngok nga jinibb milat tevi tasin keke?
⁶ Sete erres nga kalesia eru porij latlat rene
kot nga jinibb ne vare nir parwera suri lat nga
puto suri tevi nuru. ⁷ Ko nga laten nga maripok
nir arto re kami eviseni limjer nga kamvitan pa
osuw. Suri sev sete kamrongwos kaplinglingi
kobbong san nga muwra puloli pisij tevi kami?
Suri sev sete kamrongwos kaplinglingi kobbong
san nga muwra pikrekrasi kami? ⁸ Ko ejki
ma! Suri kami kobbong kamok-loli esij. Kami
kobbong kamok-kerkerasi jinibb, ko sete jinibb
nawon nir, ko jinibb nga marivi kalesia tasi
kami. ⁹ Kapmetmet! Suri kamrongwos pae
osuw nga jinibb nga marok-loli mirpok sete
mara-sil van loloim rene batun vanu se Atua.
Sete kaprongsarr rene norrorrmien. Jinibb nga
mok-ojoi nesevin, ko jinibb nga moklot tevi atua
minij, sete orongwos pian loloim rene batun
vanu ngok. Jinibb nga mimatur tevi nesen
se jinibb minij, ko nesevin nga muloli misij
tevi diwen sen, ko norman nga mok-matur tevi
norman minij keke, ko nesevin nga mimatur

tevi nesevin m̃inij kele, sete arongwose paran loloim renge batun vanu se Atua. ¹⁰ Jinibb venao, ko jinibb nga mimrreni nanu milep, ko jinibb nga mok-minmin ko batun m̃ilengleng, ko jinibb nga moklokloksi nise jinibb m̃inij kele, ko jinibb nga muloli murrun lele nga pivnae nevõt rengen, sete mia-van loloim renge batun vanu se Atua. ¹¹ Tuwi kami sopor arirpok, ko lelingenok Atua errawe tweni nololien se kami ko ololi kamwokwok. Ololi kamon ko kamivi jinibb sen. Ololi kammomsawos erres renge non suri nise Iesu Kristo Numal se kerr, ko renge Nem̃in se Atua se kerr.

Kami kapmetmet nibe kami nga kapsusi nise Atua van mare

¹² Jinibb sopor arwera “O, erres kobbong nga rraploli nanu p̃etp̃eti nir”. Erres, ko sete nanu jijle nga kerr rramres ren. Rramrongwose rrapwera “O, erres kobbong nga rraploli nanu p̃etp̃eti nir”, ko sete rrapmarong te nga nanu ngok nir san pirvei tweni norrorrmien se kerr, ejki rres. ¹³ Jinibb sopor arwera “O, nanen evi nga pusongni depai kerr, ko depai kerr evi nga p̃ilai nanen.” Ewretun, ko nanu ngok korti nuru, pian ko pora-suw nga Atua pia-lai tweni nuru. Ko erpok kele, nibe kerr sete evi nga rrapoji nesevin e, ko evi nga rraptori puon nga rrapsurövi Atua rengen, ko Atua p̃ilai sev nga nibe kerr mimrreni. ¹⁴ Atua esa raji Numal Iesu renge mijen, ko renge derteren sen kele ni pia-loli kerr kele rrapa-maur luwi kele renge mijen. ¹⁵ Kami kamrongwos pae nga nibe kami erpe murrmurru nibe Kristo. Ko erpok, sete nurongwos bean bematur tevi

nesevin ne sel. Kami kamrrorrmi erres nga parkortoni murrmurru ne nibe Kristo san tevi nesevin nga mirpok? Ejki rres nawon! ¹⁶ Ko kami kaprongwose ko wor nga daron nga jinibb san mian mimatur tevi nesevin ne sel san, nuru orirpe nibe jinibb sansan kobbong. Ngok erpe nga Naul On muwrai muwra 'Nuru korti, nibe nuru pivi sansane'. ¹⁷ Ko si nga mukortoni mauren sen tevi Numal se kerr, ko nuru ngok erpe evi sansane ko pa. ¹⁸ Setemun kaploli murrun nga m̃isij tevi nesevin. Nololien lele nga jinibb muloli sete olokloksi niben, ko daron nga jinibb muloli m̃isij tevi nesevin, ololi esij ko pa tevi niben, erpe olokloksi niben pa. ¹⁹ Erpese sete kamrongwose nga nibe kami evi naim se Nem̃in On? Nem̃in ngok, Atua elai pa elik tevi kami osuw, ko oto vajin ji kami. Ko niko nibe kami sete evi se kami, ko evi se Atua vajin. ²⁰ Suri Atua owli tweni pa kami osuw. Ko ngok kapmetmet nibe kami ko wor renge sel nga pususi nise Atua pian mare.

7

Arsusi rongorng totkoien

¹ Nuwra bowrai vajin tevi kami suri sev nga kamsusi daron nga kamulul vini jik. Ewretun, jinibb nga sete m̃itkai nesevin ololi murrun nga m̃irres p̃elak. ² Ko suri jinibb elep arok-loli esij, erres ma nga norman, nesen sen putoe, ko nesevin, diwen sen putoe. ³ Ko norman pukorti ko wor p̃irres tevi nesen sen renge murrun nga musorsan ne totkoien nga morlik korti rengen,

ko nesevin kele puloli pīrpok kele tevi diwen sen. ⁴ Ko sete nesevin kis emetmete niben, ko diwen sen kele.

Ko renge murrūn ngok kele, sete diwen sen emetmet kis ni niben, ko nesen sen kele. ⁵ Sete kopormusmuse kamru lululwi tevi kamru. Ko poro kamru korti komor-marong, orongwos koporivel ngangasu mun kamru spon nga kopor-lot mun spon, ko erres, mian ko vitunen koporavini ko wor nga kopora-korti luwi kele. Poro pijki ko demij orongwose piskai sel nga pikrekrasi kamru rengen, suri sete komor-terter.

⁶ Nale ngok nga mowrai tevi kami sete nuwra nga kaptotko ko wor, ko nuwra bbong nga poro pīrpok kamtotko, ko kapvijuri lat nga mowrai ngok. ⁷ Poro jinibb jile sete partotko, ko pirpe inu kobbong, ngok erres pelak. Ko Atua elai derteren lele tevi jinibb. Elai derteren ne norrorrmien tevi san nga puloli nanu san, ko elai derteren ne norrorrmien tevi san nga puloli nanu san.

⁸ Ko tevi nir vajin nga sete martotko wor, ko tevi nir nga diwen ser marmij lingir, nuwrai tevi kami, erres nga kami kaplik pirpe inu kobbong.

⁹ Ko poro kami san purnge nga nolon mimrreni lenglengen wor nga putotko, ko erres, putotko. Erres nga putotko asi nga poro pilik nawon ko tetajer nolon ok-venae nesevin.

¹⁰ Ko norrorrmien san ngel, sete evi nga inu kis ko evi se Numal, ko pian ji nir nga martotko pa musuw. Ko owrai owra 'Nesevin sete pilinglingi diwen sen. ¹¹ Poro nesevin pilinglingi diwen sen, ko pilik nawon pīrpok, nga sete putotko kele;

rrek poro pijki ko pulwi ma pukorti tevi diwen sen kele. Ko norman sete ãilngi kurtweni nesen sen.'

¹² Tevi kami m̃inij nir vajin, ngel evi norrorrmien suk lebbong, sete evi se Numal: poro kalesia norman san nesen sen otoa nga sete mivi kalesia, ko vinnen emarong nga ãilik tevi m̃ernen, m̃ernen sete ãilngi kurtweni. ¹³ Ko poro kalesia nesevin san ototko tevi norman nga sete mivi kalesia, ko m̃ernen emarong nga ãilik tevi, vinnen sete ãilingi kurtweni. ¹⁴ Suri norman nga sete mivi kalesia ngok, on re no Atua daron nga mukorti m̃irres tevi nesen sen; ko nesevin nga sete mivi kalesia ngok kele, on kele re no Atua daron nga mukorti m̃irres tevi diwen sen. Poro sete pirpok, ko bipi se kamru nir parirpe bipi ne vare kobbong. Ko ejki, bipi ngok aron vajin. ¹⁵ Ko poro nuru tuwen nga sete evi kalesia owra pivel lingi nuru tuwen nga mivi kalesia, ko kalesia nen sete ãiwer ore, ãilinglingi kobbong. Ko kalesia norman rreknga nesevin ngok pimarong bbong nga pivel lingi, sete nolon ãisij tevi suri. Suri Atua everus kerr nga rraplik renga liken nga mumolmol m̃irres. ¹⁶ Poro nik kuvi nesevin san, ko suri sev kurrormi nga sete kurongwose kuplai se diwen som nga nabong san pivini pivi kalesia? Ko poro nik kuvi norman san, ko suri sev kurrormi nga sete kurongwose kuplai se nesen som nga nabong san pivini pivi kalesia?

Kaplik pirpe nga Atua miveruse kami

¹⁷ Kerr sisamis purrul totkoni ko wor ãirres murrin nga Numal Atua m̃ilai tevi kerr daron

nga miveruse kerr, ko rraplik malum renge liken nga rramlik pa ren womu. Ngok evi nale nesesreien nga nomok-visviseni tevi jinibb nga marok-korti renge Naim On jikle. ¹⁸ Poro jinibb san pian pa re bae daron nga Atua miveruse, ko sete erres nga ni pian puloli lesi ãirieni kele nanu ngok. Ko poro san setewor ean re bae daron nga Atua miveruse, ko sete ni pian re bae kele. ¹⁹ Suri poro jinibb pian re bae rreknga poro sete pian, osorsan kobbong, evi nanu nawon. Ko nanu nga milep nen evi nga jinibb pivijuri ko wor nesesreien se Atua. ²⁰ Ko poro rrapivi demij maur rreknga jinibb nga mivel sisarow daron nga Atua miveruse kerr, ko erres nga rraplik pirpok kobbong. ²¹ Rrek kuvi demij maur se jinibb san daron nga Atua miveruse nik, ko erres kobbong, sete kuprrorrm. Ko poro sel san oto nga kurongwos kupini kupivi jinibb nga mivel sisarow, ko erres, kuplai, ko kupiel sisarow vajin. ²² Daron nga Kristo miveruse jinibb san nga mivi demij maur, ni erpe evel sisarow ko vajin renge Kristo. Ko erpok kele, poro Kristo piveruse jinibb san nga mivel sisarow, ko mñernen pivini ko vajin pirpe demij maur se Kristo. ²³ Ko renge iok, Atua owli tweni pa kerr osuw, ko sete emrreni nga rrapini rrapivi kele demij maur kele suri murrun nir se jinibb. ²⁴ Ko niko, tasik ko jojik nir, renge kalesia mauren se kerr, kerr sisamis ãilik malum ko wor renge liken nga mñilik ren womu, daron nga Kristo miveruse.

*Arsusi suri sel se nir nga sete martotko ko nir
nga diwen ser marmij lingir*

²⁵ Ko kamsusi kele suri nir nga sete martotko wor. Sete nutor sweri nale san nga miplari ji Numal se kerr nga muspe suri. Ko bowrai bbong norrrormien suk. Ko suri Numal se kerr okwilwil se inu renge nolon nga mĩrres, ko kaposuri ko wor nale suk. ²⁶ Rrek erres nga jinibb parlik suri mun marlik, suri lelingenok evi daron nga mĩterter san. ²⁷ Nik nga kumtotko pa musuw, sete erres nga kuptor otvi totkoien som. Ko nik nga sete kumtotko wor, sete erres nga kuptotko kele. ²⁸ Ko poro kuptajer renge norrrormien nga kumrreni kuptotko, ko ngok sete evi nololien. Ko poro nesenwarreng san putotko, ko ngok sete evi nololien. Ko suri nanu wowarreng tetajer arok-vijajeng re jinibb nga martotko, niko nuwra erres nga parsan kobbong parlik. ²⁹ Tasik ko jojik nir, nale nga mowrai ngok erpel le: Suri daron setemun mia-periv, ko erres nga jinibb nga mutotko pilik ko pa pirpe jinibb nga sete mutotko. ³⁰ Ko jinibb nga mokting, erres nga pilik pirpe jinibb nga dengen mijki jin. Ko jinibb nga mokir, erres nga pilik pirpe jinibb nga sete mokir. Ko jinibb nga mokwulwul, erres nga pilik pirpe jinibb nga nijor sen mijkie. ³¹ Ko jinibb nga mok-majing suri norrrormien ne iel ngatan, erres nga sete puloli nanu ngok nir parevei totkoni. Nomok-rij erpok suri otomori le pa iel ngatan tevi murrun lele nen nir parijiki. ³² Inu numrreni lenglengen e nga sete nanu san pirvei tweni norrrormien se kami. Suri jinibb nga sete mutotko orrrormi wor elep suri majingen se Numal nga puloli Numal

sen ãir rengen, ³³ ko jinibb nga ma mutotko ok-rrorrmien elep suri nanu ne iel ngatan, ko owra pipej sel nga puloli nesen sen ãir rengen. ³⁴ Ko norrorrmien sen ngok evijuri sel eru. Ko erpok kele, nesevin nga sete mutotko rreknga nesenwarreng, ok-rrorrmien elep suri majingen se Numal se kerr. Emrreni nga niben tevi norrorrmien nuru korti porwokwok nga porivi se Atua. Ko nesevin nga ma mutotko ngok epejpej sel nga puloli kobbong diwen sen ãir.

³⁵ Nomok-werai nale ngok nir nga parwilwil se kami, ko sete numrreni parrowsi kami, ejki. Ko numrreni nga kapvijuri murrin nga musorsan ko kaploli majingen se Numal nga sete norrorrmien san pirvei totkoni kele kami.

³⁶ Ko poro nesevin san nuru norman san orloli rijrijen nga ormerreni portotko, mian ko norrorrmien sapon eplari kele nga muloli porlik sisamis mun, setewor portotko. Ko mian ko poro norman nen elesi nga mokloli murrin sapon nga sete ãirres ãelak tevi selen ngok, mian ko orrorrmien kele nga erres portotko, rrek erres ma portotko, erpe puto re norrorrmien nga ni mimmrreni. Ko ngok sete evi nololien ko. ³⁷ Ko poro jinibb san niko nga selen mutoe, nga sete san owraie, ko rengen norrorrmien sen bbong orrul totoni nolon nga sete putotko, ko norrorrmien sen omolmol ko setewor ololi esij tevi selen, ko ngok morok ololi erres ko.

³⁸ Berij otvi nale suk vajin: si nga mutotko tevi selen ololi erres. Ko si nga sete mutotko tevi selen ololi erres kele wor. ³⁹ Ko nesevin nga mutotko pa sete orongwose puwlu lingi diwen

sen daron nga mimaaur malume, ko daron nga diwen sen mimij vajin ko orongwose pia-lik ji jinibb m̃inij. Ko diwen sen nen pivi ko wor kalesia. ⁴⁰ Ko renge norrorrmien suk, poro putur nawon ko rrek ni p̃ir keke wor. Nurrorrmi Nem̃in se Atua ko elai norrorrmien ngok tevik.

8

Nanen nga marsulie van ji Atua m̃inij nir

¹ Ko erpese re vison nga marsulsul lingi mijpon tevi atua m̃inij nir? Erres re kerr kalesia rrapurroi, rreknga ejki? Ko nale nga kamok-werai ngok, nga kerr jijle norongwosien se kerr otoa, ewretun kobbong. Ko norongwosien ngok ololi norrorrmien se jinibb ean mare ko okowkowri e kobbong. Ko merrenien ma ololi mauren ser evini mare erres. ² Jinibb nga murrormi nawone ni orongrongwos, sete orongwos alje rragrrag nanu san renge norongwosien weretunen. ³ Ko jinibb nga ma mimmreni lenglengen Atua, Atua orongwos pae m̃ernen erres osuw, ko evi selen nga m̃irres.

⁴ Ko erpese vajin re iok, re nanen nga marsuli van ji atua m̃inij nir? Rramrongwose pa nga atua m̃inij ngok nir sete arivi weretunen, ko Atua nga ma kerr rramlot tevi evi weretunen jerjer nga m̃isan rres kobbong. ⁵ Ko poro atua nga marirpok nir pilep nga jinibb marok-lot tevir nga marto mare rreknga re ngatan, ko pirpese ko? Rrek atua elep ko numal elep nga marirpok. ⁶ Ko kerr nga rramivi kalesia rramrongwose nga Atua se kerr sansan kobbong, ngok Tata se kerr nga

mauren ko nanu jijle marivel jin vini. Ko Numal se kerr kele sansan kobbong, evi Iesu Kristo nga muloli nanu jijle nir ko muloli kerr rrammaur.

⁷ Ko sete jinibb jile arongwose nanu nga mivi weretunen ngok. Jinibb sapor nga lelingenok marivi kalesia, tuwi ko arok-lot tevi atua m̃inij nir renge sia elep. Ko evini ejpari lelingenok, daron nga marurroi nanen nen, ko arunge erpe arosuri malume atua m̃inij nen nir, suri norrorrmien ser setewor eterter, ko arunge erpe arok-loli nanu nga sete m̃irres. ⁸ Ewretun, nanen evi nanu nawon. Nanen sete orongwose pirvei kerr nga rrapruj mori Atua, ejki. Sete rramrongwose rraptor jabble nanu san poro sete rrapurroi nanen ngok; ko erpok kele poro rrapurroi nanen ngok, sete rramrongwos rraptor sweri nanu san rengen. ⁹ Iok ewretun ko, ko kupmetmet re nanu san ngel: Tukrroi nanen san nga marsuli pa tevi atua m̃inij, ko selem san nga nosurien sen sete eterter tilesi ko ni kele tuloli tirpok ko tivitan van re nololien vajin. ¹⁰ Suri ni nosurien sen sete eterter, ko elesi nik nga tetajer komokwera norongwosien som otoa, kukorti kele renge nanen nga marloli tevi atua m̃inij nir, ko ngok tirvei norrorrmien sen nga tuloli ni tukorti kele renge kele nanen ngok, renge norrorrmien sen nga sete m̃irres. ¹¹ Ko norongwosien som ngok tuloli vajin m̃er nga nosurien sen sete m̃iterter ngok tijiki suri, ngok tasim nga Kristo mimij suri. ¹² Ko renge murrun ngok, tomok-loli tisij tevi tasim ko tomok-lokloksi nga norrorrmien sen sete titerter, ko erpok tomok-loli tisij kele tevi

Kristo kele. ¹³ Poro kalesia tasik rreknga jojik orrorrmi nga ololi nololien daron nga murroi nanen nga marloli tevi atua ĩiniĳ ngok nir, ko inu ma ejki, sete inu mea-urroi nanen ngok nabong san, suri sete numrreni bololi tasik pivitan renge nololien.

9

Pol evi Aposol ko setewor ela nanu jĩle nga moro ĩilai

¹ Erpese? Kamrrorrmi inu sete nuvel sisarow? Kamrrorrmi sete nuvi Aposol? Kamrrorrmi sete nulesi metek e Iesu ngok nga mivi Numal se kerr? Erpese? Kami ko kamivi wenen renge majingen ngok nga mololi tevi Numal se kerr. ² Rrek jinibb sopor arlesi inu erpe sete nuvi Aposol, ko kami ma ejki. Suri mauren se kami nga kamkorti pa tevi Numal se kerr eviseni erres ĩelak nga inu nuvi Aposol. ³ Ko ngel evi weli nale suk daron nga jinibb marwera parwer lokloksi inu, nuwra: ⁴ Erpese? Kamrrorrmi inu sete nurongwos ĩela nanen rreknga nuwi pivi nowli majingen suk? ⁵ Ko kamrrorrmi inu nusan sete erres nga ĩelesi nesen suk san nga mivi kalesia ko piptevik re nivelen suk nir, pirpe Pita, ko aposol nga ngok nir, ko tasi Numal Iesu nir marloli? ⁶ Kamrrorrmi erres nga komru Banapas kobbong noborok-ĩelak nga nobor-tor sweri ni-jor ko nanen nir renge mauren se komru? ⁷ Sete pa jinibb nga mivi jinibb ne nuval san owli lweni kele sel sen nga pian pipalpal. Ko sete pa jinibb san orwi orsel san ko sete ok-an nga ĩilai wenen

rengé orsel nen; ko sete pa san owngani nawon buluk ko sete orroi rragrrag san. ⁸ Kamrrorrmien ngok eplari rengé mauren se kerr kobbong? Ejki rres. Oto kele wor rengé nale nesesreien se Moses. ⁹ Suri Moses oli pa rengé nale nesesreien nen owra ‘Daron nga kamlai buluk nir nga paran parbböt jijreni batu wit nir nga parlai tutweni jelangin nir, sete kapkai totkoni jingor, ko kaploli ko wor parurroi wit ngok nir.’ Erpese, Atua ok-rrorrmien buluk ko nir? ¹⁰ Ejki, nale ngok ejpari kerr, ko emawose kerr. Jinibb nga murwi ko jinibb nga p̃ilai wenen, nuru korti porloli wor majingen se nuru ko, suri norrrorrmien se nuru oto nga pora-korti rengé wenen nga pia-pelari. ¹¹ Majingen se kem erpe namruwi orsel san ji kami nga nanen nen mivi kalesia mauren. Ko erpese? Erres kobbong nga nablai nanen rres ji kami nga kaplai tevi kem nabrooi? ¹² Kammarong bbong nga jinibb sopor parok-la nanen ji kami, ko kem ma namivi jinibb mawos nga moro nablai nanen ji kami. Ko kem sete namloli erpok, ejki. Nammusus nabon tertere nanu pirpok, suri tulokloksi sel ne nos̃pen nga m̃irres se Kristo. Sev nanu nga murrow nga mivini, ko namwosi ko pa. ¹³ Ko kami kamrongwos pae nga jinibb nga martori majingen rengé Naim On arlai nanen ser iok. Ko jinibb nga marok-revji nanu rrum nir nga parlai van loloim rengé lat ne sulsulen, arok-urroi kele sapon rengé nanen ngok nir. ¹⁴ Ko rengé murrun ngok, Numal se kerr elngi nale, owra jinibb nga marok-werai tweni nos̃pen nga m̃irres sen, para-

lai ko wor nowlir suri.

¹⁵ Ko nurongwos bololi pirkok nga ßelai nowlik, ko ejki, sete nuloli. Ko sete nuspe nowlik erpel nga bevijajenge. Rrek erres nga inu bemij kobbong, asi nga poro san pila tweni nanu ngel nga nurnge erres ren, nga sete marwulik re majingen suk. ¹⁶ Sete nurongwose ßerij melmelas suri nomok-werwer rengen nale se Kristo. Suri ngok evi wor majingen nga bololi ko. Ko poro sete ßewerwer tweni nospen nga mïrres ngok, ko ngok pisij pilep re inu. ¹⁷ Poro inu bbong ßelngi inu nga bololi majingen ngel, ko orongwose bowra ‘O, rrek ßelai nowlik sapon rengen.’ Ko suri sete inu nulngik, ko Numal suk ko wor elngi inu nga bevi demij maur sen. ¹⁸ Ko nowlik evi bbong nga ßewerwer tweni nospen nga mïrres van ji jinibb nir nga sete nir san muwli tevik. Suri sete nuloli norrrormien suk nga ßelai nevöt nga moro ßelai suri nospen nga mïrres ngok. Re murrun ngok ko pa erpe evi nowlik ren.

Pol erpe demij maur se jinibb nir

¹⁹ Inu Pol nuvel sisarow. Sete nuvi demij maur se jinibb san. Ko inu kobbong nulngi inu nuvi demij maur se jinibb nir, nga bervei nir pilep parini parivi jinibb se Kristo. ²⁰ Nuvijuri murrun se mïri Isrel nir nga bervei nir parini parivi jinibb se Kristo. Ewretun sete nulik re nevre nale nesesreien se Moses, ko rengen no mïri Isrel nir nga marlik re nevre nale sen, inu nuloli erpe inu kele nulik rengen, nga bervei nir parini parivi jinibb se Kristo. ²¹ Ko sete nulik ngasu re nesesreien se Atua erpe jinibb ne vare nir, ko

nulik re nevre nesesreien se Kristo; ko renge no jinibb ne vare nir nga sete marlik re nevre nale nesesreien se Moses, nuloli erpe nga inu kele sete nulik re nevre nale nen, nga bervei jinibb ne vare ngok parini parivi jinibb se Numal. ²² Ko renge no jinibb nga derteren ser mijkie, nuloli erpe inu kele derteren suk ejkie, nga bervei nir parini parivi jinibb se Kristo. Renge no jinibb lele nuloli erpe nuvijuri kele kobbong murrin nga muto jir, nga bevijuri sel totoklai nga bewilwil tama se nir sopor. ²³ Nuloli nanu ngok nir suri nospen nga mirres ngok, nga puloli borongwose botor sweri beblen renge nanu nga marres renge nospen nga mirres ngok.

Rrapwolu ko wor piterter nga rraplai nowli kerr

²⁴ Kamrongwos pae murrin ne woluen. Jinibb elep arwolu, ko nir sansan kobbong orongwos pilai nowlin nen. Ko erpok kele, kapwolu ko wor piterter renge woluen se kami ngok nga kaplai nowli kami nga Kristo pia-lai. ²⁵ Jinibb ne woluen orongwose piplak daron pilep ko wor nga pia-lai vajin nowlin. Ko nowlin nen puto beblen kobbong. Ko kerr ma erpe nga rramwolu tweni rraplai nowlin san nga sete mia-jijki nabong sapon. ²⁶ Lok ko ololi nga numrreni bowlu nunsu wor lat nga woluen musuw e. Lok ko ololi nurpe kele jinibb san nga mian renge boksing nga sete ewirr sarssarr nevren. ²⁷ Ko erpok nomok-rrul totoni nibek eterter erres, nga puloli nibek pumolmol ko sete pirveik van lat nga misij. Inu nuverus pa jinibb elep nga parini

parivi jinibb se Kristo, ko esij poro nga inu vajin bejijki.

10

Sev nga miplari ji ñeri Isrel tuwi evi nga puwni kerr

¹ Tasik ko jojik, nuwra kaprongwose sev nga miplari ji apu se kem nir ne tuwi re daron se Moses. Nir jijle arteptepi renge namol re nabor nen, ko sete nanu san olokloksir. Nir jijle arivel bbong ñelar ko arivel otvi dis nga musongsong. ² Ko renge dis ngok rreknga nabor ngok, nir jijle arkorti tevi Moses, erpe arpaptaese kerr lelingenok rramkorti tevi Kristo. ³ Nir jijle arurroi nanen ngok mana nga Atua ñilai tevir. ⁴ Ko armini kele bbong nuwi sansan ngok ko nga Atua ñilai tevir, suri arlai nuwi renge nevöt nga milep nen. Nevöt nen erpe Kristo, nga miptevir tetajer. ⁵ Ko nir eleplep Atua sete eir rer, niko muloli armij renge lat karkar renge lolo merwer.

⁶ Ko nanu ngok nir arivi nga parsusur metue kerr ko nga parwuni kerr. Sete erres nga nolo kerr pivnae nanu karkar nir pirpe nir ngok ne tuwi marloli. ⁷ Sete erres rraplot tevi atua ñinij nir, pirpe nir ngok ne tuwi sopor marloli. Naul On ospe suri nir owra 'Nir ngok aran arkorti nga maraan ko marminmin, mian ko artur mera ko arloli detnijen nga sete marres.' ⁸ Sete erres rraploli murrin nga ñisij tevi nesevin pirpe nir ne tuwi marloli, ko mian ko nir evi nuvarrrrleng ngavöl eru drromon itul (23,000) marmij renge nabong sansan. ⁹ Sete

erres rraprrorwrowe Numal se kerr pirpe nir ne tuwi sopor marloli, mian ko numēt nir maraji pinpinir. ¹⁰ Ko sete erres nga rraploli nale pirpe nir ne tuwi nir marloli, mian ko anglo nga mok-revji pini jinibb nir evini erevji pinpinir.

¹¹ Nanu karkar nga nir ngok ne tuwi nir marok-tor swerir ngok arivi nga parviseni kerr, ko aruli jiljilweren ser rengen naul ngok nga puwni kerr lelingenok. Suri rrammaur jipari daron san nga otomori le pa nabong nga vitu pivini. ¹² Niko si nga orrorrmi otur eterter, pimetmet ko wor p̄irres nga sete pivitan kele.

¹³ Nanu karkar nga marok-rrowrrowe kami ar-sorsan kobbong tevi nanu karkar nga marok-rrowrrowe kalesia jikle nir kele. Ko Atua orrul totkoni rijrijen sen, ko ni sete mia-marong nanu san nga m̄iterter p̄elak purrowrrowe kami; ko re daron mawos nga nanu nga mirpok muloli lesi nga purrowrrowe kami, Atua puloli sel san nga kami kapasi rengen nanu ngok nir.

¹⁴ Selek nir, sete erres kapsurövi atua m̄inij nir. ¹⁵ Nomok-rij tevi kami erpok erpe kami kamrongrongwos pae, ko kaprrorrm̄i ta poro nuwrai erres rreknga esij. ¹⁶ Ko erpese rengen biles ngok ne nanen se Numal nga rramwerai erres wor tevi Atua suri? Daron nga rramminmin rengen biles ngok, ko rramivi sansan tevi Kristo rengen drran nga m̄iseser. Ko erpese kele rengen niv ngok nga rramok-rroi? Daron nga rramurroi niv ngok, ko rramivi sansan tevi Kristo rengen niben. ¹⁷ Kerr elep, ko niv sansan rres kobbong. Ko kerr jikle rramurroi niv ngok, ololi erpe kerr jikle rramivi

niben sansan kobbong.

¹⁸ Kaprrorrmi ta murrun ngok se m̃eri Isrel, erpese renge jinibb nga marurroi nanu rrum nir nga marevjir nga parloli sulsulen van ji Atua? Nir ngok arivi gortien sansan kobbong renge sulsulen ngok. ¹⁹ Ko re devjen se nir nga marloli sulsulen van ji atua m̃inij nir, inu sete nuwra atua m̃inij ngok nir arivi Atua weretunen, ejki, ko sete nuwra viso nanu rrum nga marevjir nga parloli sulsulen van ji atua m̃inij nir evi nanu san, ejki. ²⁰ Ko norrormien suk erpel ma: nir arok-loli sulsulen tevi demij nir, sete arloli tevi Atua. Ko numusus lenglengen nga kapkorti tevi demij nir. ²¹ Sete kamrongwose kapminmin renge biles se Numal se kerr ko renge biles se kele demij, ejki. Ko sete kamrongwose kaplik nga kapurroi kele nanen nga Numal m̃ilai ko nanen se kele demij, ejki. ²² Erpese? Kamwera kaploli Atua nolon pilelep suri sev nga kamloli ngok? Kamrrorrmi rrek derteren se kami easi wore ni derteren sen? ²³ Ko kamokwera “O, rramrongwos rraploli nanu jijle nga sete san orongwos piwer ore kerr ren.” Ewretun, ko sete nanu jijle erres nga rraploli, ko sete nanu jijle orongwose piwilwil se kerr. ²⁴ Sete erres jinibb nga mivi kalesia san pipejpej sel nga piwilwil se bbong ni rengen, ko rrappejpej ma sel nga purongwose piwilwil se sele kerr nir. ²⁵ Kamrongwos kaprroi kobbong vison nga marsulsul lingi mijpon tevi atua m̃inij nir nga kamwuli ji jinibb nga marok-wulwule, nga sete norrormien se kami puwlu karkar suri. ²⁶ Suri Naul On owrai owra ‘Ngatan ngel ko nanu jijle

nga marto rengen arivi se Atua nga mivi Numal se kerr.’ ²⁷ Poro jinibb san nga sete muosuri Atua piveruse kami nga kapan kaþaan renga naim sen, ko erres kobbong kamrongwose kapan ko kapurroi nanu jikle nga mĩlai nga sete nolo kami puwlu karkar suri nanen sev nga marto. ²⁸⁻²⁹ Ko poro san puwrai puwra “O vison ngok evi ne nanu rrum san nga marloli sulsulen e van ji atua mĩnij nir. Sete erres rraprroi.” Ngok kapvijuri nale se morok, ko sete kapurroi vison ngok. Suri nik nolom erres bbong, ko mñernen ma nolon tuwlu karkar suri. Ko poro kami san pususi kele re iok, puwra “O, borroi le! Inu nuvel sisarow. Suri sev bevijuri kele norrorrmien se jinibb mĩnij? ³⁰ Poro bowra erres tevi Atua suri nanen suk, sete san orongwose þiwer lokloksi inu suri nanen suk nga mowra erres tevi Atua suri.” ³¹ Iok erres kobbong, ko nanu san ni le: sev tama san nga kamurroi rreknga kammini rrek nanu tama san nga kamloli, tetajer kapsusi ko wor nise Atua pian mare suri. ³² Ko sete kapokloli nga daron sapon mñeri Isrel rreknga jinibb ne vare nir rreknga jinibb ne kalesia se Atua nolor parok-sij suri murrin se kami. ³³ Tetajer renga inu murrin suk nomok-þelak nga bololi jinibb nir parir bbong renga sev nga mololi. Sete nuloli nanu nga þirres re inu kis, ejki. Nuloli nanu nga þirres re jinibb mĩnij nir nga puloli sel nga ßelai mauren tevir. Ko kami kaploli surie pirpe inu mololi.

Murrun mawos se nesevin re daron nga marwerwer e

¹ Kapvijuri murrun suk pirpe nga mevijuri murrun se Kristo.

² Nusrövi kami suri kamok-rrorrmı tetajer inu ko kamvijuri erres nevisvisenien suk nga mevisviseni kami e womu. ³ Ko numrreni kaprongwose ƣirres nanu san, ngel: norman ean mare wor easi nesen sen, ko Kristo ean mare kele easi jinıbb jıjle, ko Atua ean mare kele wor easi Kristo. ⁴ Ko daron nga jinıbb san mulot rreknga muwra tweni sev nga Atua mĩlai tevi, ko musunsun ore batun, mĩernen ololi Kristo non ewis ko. Suri reŋge murrun se kerr, jinıbb san pusunsun ore batun nga piviseni nga jinıbb san ni ko nga mian mare re ni. Ko ejki, Kristo esan rres ean mare re kerr. ⁵ Ko daron nga nesevin san mĩwerwer rreknga mulot ko sete osunsun ore batun, nesevin ngok ololi diwen sen non ewis ko. Suri ni pusunsun ko wor, nga reŋge murrun se kerr miviseni nga diwen sen ni ko ean mare easi re ni. Poro pijki, ko erres ni pımanun pirpe nesevin san nga markiri batun mumus ƣetƣeti. (Ngok nesevin ne sel nir arok-loli.) ⁶ Ko poro nesevin san pumusus pusunsun ore batun, ko erres ma nga pitvei tweni jomro batun ƣetƣeti. Ko poro pımanun nga pitvei rreknga ƣikri pumus, ko erres ma nga ni pusunsun ore kobbong. ⁷ Ko sete erres nga norman pusunsun ore batun, suri ni erpe Atua, ko eviseni nosrövien se Atua. Ko nesevin ma eviseni nosrövien se norman. ⁸ Suri tuwi Atua sete elai nesevin nga muloli norman e, ko elai ma norman nga mĩmajing nesevin e. ⁹ Ko Atua sete

ololi norman nga piwilwil se nesevin, ejki. Ololi nesevin nga piwilwil se norman. ¹⁰ Ko renge iok, osorsan kobbong nga nesevin pusunsun ore wor batun ko, nga piviseni tevi anglo nir nga elik renge nevre diwen sen. ¹¹ Renge kalesia mauren ngok, nesevin sete orongwos pisan puloli nanu san, ko norman kele sete orongwos pisan puloli nanu san. Nuru kes pormajing kokorti ko wor. ¹² Suri ewretun, tuwi Atua emajing nesevin re norman, ko lelingenok norman eak vajin renge nesevin. Ko nanu jijle arpelari wor ji Atua.

¹³ Kami kaprrorrmī ta, bowrai lweni kele sopen: Erres nga nesevin putur re no jinibb nir ko pulot van ji Atua nga sete pusunsun ore batun, rreknga ejki? ¹⁴ Ko murru kerr muto suri eviseni nga daron nga jomro batu norman san mipriv p̄elak ko evi nanu nga m̄isij. ¹⁵ Ko nesevin ma san, daron nga jomro batun mipriv, ko erres p̄elak, evi nanu san nga Atua m̄ilai tevi nga pitawi ore batun. ¹⁶ Ko poro sapor parmerreni parok-lat malum suri nanu ngok, ko ngel evi nale suk tevir: kem sete namok-loli murrūn m̄inij kele, ko nir ne Naim On jijle nir se Atua sete arongwose parloli kele.

Sapor arloli murrūn nga m̄isij daron nga markorti re nanen se Numal se kerr

¹⁷ Ko re nanu san ngel, rrek sete bosrōvi kami. Suri daron nga kamkorti lat sansan, ko liken ngok se kami sete ewilwil se kami, ko olokloksi bbong kami. ¹⁸ Ko nanu nga womujnen nga nuwra bowrai erpel: nurnge nale nga daron nga kamini kamkorti lat sansan, ko

kamlatlat lululweni tevi kami, ololi kamsisamis. Ko nurongwose nga nale ngok ewretun sapon. ¹⁹ Ko nga kamsisamis mirpok eviseni limjer re kami sisamis si nen ololi osorsan. ²⁰⁻²¹ Ko daron nga kamkorti lat sansan nga kapurroi nanen se Numal se kerr, sete kamtori weretune, suri kamsisamis suri nanen se kami sisamis, ko sete kamtotrong suri lat nga moro kaptutweni nanen puto suri. Ko kami sopor numer eajir, ko sopor arorr elep ko arminmin elep. ²² Poro kammerreni kañaan pilep ko kapminmin pilep, rrek erres kaploli pirpok re bbong naim se kami sisamis. Suri daron nga kamaan milep ko kamminmin milep re no tasi kami nir nga nanen ser mijkie, ko kamloli nor ewis, ko kamloli nanu nga ñisij renga Naim On se Atua. Ko kamwera bowra pirpese re iok? Kamwera bosrövi kami? Ejki nga ejki.

²³ Nale san nulai ji Numal se kerr ko nuwrai tweni tevi kami ngel: “Renge nutpong mawos nen nga martekai kerasi Iesu, ko ni elai niv ²⁴ ko otori ko olot owra erres van ji Atua ko obbri otvi, ko owra “Ngel evi nibek nga bemaronge suri kami. Kapurroi, puloli nga kapok-rrorrmi inu rengen.” ²⁵ Ko erpok kele, daron nga marurroi jijle niv, ko elai biles kele ko owrai owra “Biles norro ngel erpe sel nga mimerr se Atua nga drrak p̃iseser nga p̃itasi. Daron tama san nga kapok-minmin ren, kaprrorrmi inu tetajer.”

²⁶ Ko niko, daron tama san nga kamurroi niv ngok ko kammini norro ngok, erpe owra tweni mijen se Numal se kerr, pianan pijpari daron nga pia-luwi kele e vini.

Kapurroi nanen se Numal renge murrun nga musorsan

²⁷ Ko niko poro jinibb san purroi niv rreknga piminmin renge biles se Numal se kerr renge murrun nga sete musorsan, ko ololi esij renge drra ko nibe Numal se kerr. ²⁸ Ko erpok ko, erres nga jinibb pimteni lilane ni puwomu, ko pia-vini nga purroi niv ko piminmin renge biles ngok. ²⁹ Suri jinibb nga mokaan ko mokminmin tama, orrorrmi ololi nanu ngok nir arirpe detnijen kobbong, ko Atua putor vitrangi ko suri. ³⁰ Niko nir milep re kami marok-mesi ko niber sete mīterter, ko nir elep re kami armij pa osuw suri murrun ngok. ³¹ Poro jinibb sisamis pimteni lilane pa womu renge mauren sen, ko sete Numal se kerr mia-tor vitrangi. ³² Ko daron nga Numal se kerr mutor vitrangi kerr, ko otor vitrangi kerr nga rrapvijuri sel nga musorsan. Ko daron nga pia-wera suri lat nga puto suri tevi jinibb jijle nir vajin, ko kerr rrapasi.

³³ Ngok, tasik ko jojik nir, poro kapkorti lat sansan renge nanen se Numal se kerr, kami totoklai kaplik ko wor. ³⁴ Ko poro san numer eaji, ko erres nga piaan ko pa renge naim sen, musuw ko pia-vini. Ko daron nga kapini lat sansan, ko Atua sete mia-tor vitrangi kami vajin.

Ko nanu mīnij nen nir nga kamsusi surir, poro bea-rremali kele ji kami ko bea-loli lilaner.

12

Derteren nga Nem̃in se Atua moklair tevi kerr

¹ Tasik ko jojik, inu numrreni nga kaprong-wose ãirres murrun nga Nemñin se Atua moklai derteren lele nga marres nir tevi kerr. ² Tuwi, daron nga kamlik malum renga mauren nga mñisij, atua nga sete marongwose parij nir arevei tweni kami van jir e, nga sete orongwose kapwer ore. ³ Suri iok, numrreni kaprongwose lilane nale suk ngel: jinibb nga Nemñin se Atua mokpitevi weretunene sete orongwose puwra “O, Iesu esij.” Ko jinibb sete orongwose puwra tweni puwra “O, Iesu evi Numal suk”, poro Nemñin On sete eptevi.

⁴ Ko derteren lele se kerr elep, ko Nemñin se Atua sansan kobbong nga moklai. ⁵ Ko majingen lele kele elep nga rramok-loli, ko Numal sansan kobbong nga rramok-majing sen. ⁶ Ko murrun lele nga jinibb ãimajinge elep, ko Atua sansan kobbong nga mokrij renga nolo kerr jijle nga rraptajer renga majingen ngok nir.

⁷ Atua elai Nemñin sen tevi kerr sisamis nga kerr sisamis rrapwilwil sisamis se kerr luwi ren. ⁸ Ko erpok, re jinibb sapon, Nemñin ngok orongwose ãilai nale ne norongwosien tevi; ko renga sapon, Nemñin ngok kele kobbong orongwose ãilai norongwosien nga purongrongwos. ⁹ Ko Nemñin ngok orongwos ãilai nosurien nga mñiterter tevi jinibb sapor. Ko renga Nemñin ngok kele kobbong, orongwose ãilai derteren lele nga parloli jinibb nga mimsi ãirres luwi kele. ¹⁰ Renga jinibb sapon orongwose ãilai derteren nga jinibb puloli nanu nga marinijnij nawone. Ko renga sapon, elai derteren nga parwerai

tweni nale se Atua. Ko renge sapon, elai derteren nga parlesi wose nem̃in nga m̃isij ko nem̃in nga m̃irres. Ko renge sapon kele, Nem̃in ngok orongwose p̃ilai derteren tevir nga parij renge nale m̃inij nir. Ko renge sapor, Nem̃in ngok elai derteren tevir nga parieni nale m̃inij nen nir nga jinibb purongwose. ¹¹ Ko ngok, Nem̃in sansan ngok kobbong nga moklai derteren ngok jijle nir. Moklai derteren lele ngok tevi jinibb jijle osorsan erpe nga ni mimrreni.

Pol owra rrongrrongvi kalesia nir renge nibe kerr jinibb

¹² Nibe jinibb sansan kobbong, ko murrmurrun nen elep. Ko murrmurrun ngok sete arsor-san, ko arkorti ma nga marloli niben sansan. Ko Kristo kele erpok ko. ¹³ Kerr jijle, m̃eri Isrel, rreknga jinibb ne vare nir, rreknga demij maur rreknga jinibb nga mivel sisarow, rramirpe niben sansan kobbong renge Kristo. Daron nga marpaptaese kerr, ko Nem̃in sansan okortoni kerr, ko rramivi vajin niben sansan, ko rramok-la mauren ji Nem̃in nga sansan ngok bbong. Atua elai Nem̃in ngok kobbong tevi kerr jijle nga rraplai mauren rengen.

¹⁴ Ko sete nibe jinibb murrmurrun sansan, ko elep ko wor, ko parmajing ko wor lat sansan. ¹⁵ Poro ðelak purnge p̃isij renge majingen sen ko puwrai tevik puwra “O, nevrem ma emajing erres, ko inu sete nurongwos bololi majingen nga m̃irres san renge nibem”, nale ngok evi nale nawon kobbong, suri ðelak sete orongwos p̃ila tweni ni renge inu. ¹⁶ Ko poro borok

puwra “O, metem ma emajing erres, ko inu sete nurongwos bololi majingen san rege nibem”, erpe nale ngok evi nale nawon, suri borok sete orongwos pila tweni ni rege inu. ¹⁷ Ko poro nibek jikle pivi metek bbong, ko borngurnge nanu pirpese? Ko poro nibek jikle pivi borok bbong, ko bongus re nanu pirpese? ¹⁸ Ko sete erpok; Atua elngi murrmurrun lele re nibe jinibb erpe nga ni murrormi. ¹⁹ Poro murrmurrun lele ngok nir parsorsan, ko nibe jinibb p̃irres pirpese? ²⁰ Ko ewretun, murrmurrun lele elep rege nibe jinibb, ko nibe jinibb evi bbong sansan. ²¹ Ko erpok kele, metek sete orongwose p̃irij tere nevrek, puwra “O, sete numrrenim”; ko batuk sete orongwose puwrai tevi belak puwra “O, sete numrrenim”. ²² ko sete erpok, ko murrmurru nibe kerr nga rramrormi derteren ner mijkie, nir majingen ser nga marlelep arto pae ko nga parloli; ²³ ko murrmurru nibe kerr nga rramlesir sete marres, ngok nir rramloli lilaner ko. Ko murrmurrun nga rrammanune nir, rramlavlav orer wor erres; ²⁴ Ko murrmurru nibe kerr nga rramlesir marres bbong, rramlingi kurtweni nawone nir erpok. Niko Atua okortoni murrmurru nibe kerr ngok nir, ko emrreni nga murrmurrun nen nir nga rramlesir sete marres, ko rraploli lilaner p̃irres. ²⁵ Renge murrun ngok kobbong, murrmurru ne nibe kerr sete orongwose parlatlat nir. Armetmet lululwi nir ma erres, ko arwilwil ser. ²⁶ Poro murru nibek san purnge p̃isij, ko ngok nibek totoklai purnge p̃isij. Ko poro parsurövi murru nibek san, ko ngok nibek totoklai purnge p̃irres ko wor.

²⁷ Ko erpok, kerr jijle rramivi nibe Kristo, erpe kerr sisamis rramivi murrmurrun re niben ngok. ²⁸ Ko renga kalesia, Atua elngi majingen sisamis se jinibb jijle. Womujnen, elngi aposol nir. Ko suri nen e, elngi propet nir. Ko vatolin, elngi jinibb nevisvisenien nir. Mian ko nir nga marloli nanu nga marinijnij nawone, musuw ko elai derteren tevi nir nga parloli jinibb parres luwi renga mesien, mian ko nir nga parwilwil se jinibb, mian ko nir nga marmetmete majingen ne Naim On, mian ko nir nga marongwos parij renga nale lele. ²⁹ Ko sete kerr jijle rramivi aposol, sete kerr jijle rramivi propet, sete kerr jijle rramivi jinibb nevisvisenien. Sete kerr jile arlai derteren tevi kerr nga rraploli nanu nga marlelep marres, ³⁰ rreknga rraploli jinibb parres luwi renga mesien, rreknga rraprij renga nale minij nir, rreknga rrapwer tweni mining ne nale nen nir nga jinibb purongwose, ejki. ³¹ Renge iok, kami kaploli norrorrmien se kami p̃iterter kele wor nga kaplai derteren nga marres nen nir. Ko beviseni vajin sel nga m̃irres asi san, nga boli suri ngel:

13

Merrenien nga jinibb mimrreni Atua ko jinibb nir

¹ Poro nurongwose berij nale jijle ne iel ngatan ko nale se anglo kele nir, ko merrenien suk mi-jkie, ko ngok nale suk evi nanu nawon kobbong, erpe naʼbe nga drrelan mivijajeng nawon ko sete

owra nanu san. ² Ko poro derteren suk putoe nga bowrai tweni nale nga Atua m̃ilai tevik, ko merrenien suk mijkie, ko ngok nale suk evi nanu nawon kobbong. Ko poro norongwosien suk pilep, ko nurongrongwos nanu nga musuw ngok, ko merrenien suk mijkie, ko ngok inu sete nuvi jinibb san. Ko poro nosurien suk pilep, evter nga purujoni botwen nga marlelep nir, ko merrenien suk mijkie, ko ngok inu sete nuvi jinibb san. ³ Poro ñelai nawone jorok p̃etp̃eti nir tei jinibb nga joror marjiekie nir, ko bemarong nga devje nuval nir parsulik renga nabb suri nuvi jinibb se Kristo, ko merrenien suk mijkie, ko sete meator sweri rragrrag nanu san, ejki. ⁴ Merrenien, nolon epriv, okrrormi elep suri jinibb, ko erres tevi jinibb nir. Sete nolon pileplep ko sete nolon pian mare p̃elak, ko sete pukowkowrie. ⁵ Sete p̃iwer lokloksi jinibb, sete purrrormi lweni kis ni. Sete pulolar pingavilvil, ko sete poklolar pipriv p̃elak. ⁶ Merrenien sete orongwos p̃ir renga sev nga m̃isij, ko eir ma renga sev nga mivi weretunen. ⁷ Merrenien, nolon sete orongwose pivitan nga mokwilwil se jinibb nir. Tetajer osuri Atua, ko norrrormien sen oto eterter renga Atua tetajer; ko nekaian nga marlelep arongwose parini ren, ko nolon sete orongwose pivitan.

⁸ Merrenien sete mia-suw nabong san. Rrek jinibb sopor derteren ser otoe nga parwerai tweni nale nga Atua m̃ilai; pian ko pusuw. Rrek sopor derteren ser putoe nga parij renga nale m̃inij; mian ko pijpon. Ko rrek sopor norongwosien ser pilep lenglengen; pian ko

pijijki. ⁹ Suri norongwosien ngok se kerr evi beblen kobbong, ko derteren nga rramwerai tweni nale nga Atua mĩlai kele evi beblen kobbong. ¹⁰ Ko daron nga nanu nga musorsan mĩrres jijle pĩrmali, ko nanu nga sete musorsan p̃elak pian pijijki vajan.

¹¹ Tuwi daron nga mewelili malum e, ko rijen, norrorrmien, ko norongwosien suk erpe bipiwarreng. Ko daron nga mevini mevi jinibb vajan, ko nukurtweni murrun se bipiwarreng vajan. ¹² Erpok kele, lelingenok erpe rramlesi drranu oto ore malum nanu nir; mian ko nabong san, nanu jijle pia-to limjer, ko rrapa-lesi Atua mawos vajan. Lelingenok norongwosien se kerr oto re liven kobbong; ko mian ko renge daron ngok inu bea-rongwose nanu jijle pirpe nga Atua murongwose lilane inu.

¹³ Ko niko murru sel itul oto nga sete mara-jijki. Nga womu, evi nosurien se jinibb nga muosuri Atua. Nga suri nen e evi norrorrmien se jinibb nga mĩterter renge Atua. Ko itolin evi merrenien. Ko nga mĩasi jerjer re nir nga itul ngok evi merrenien.

14

Rijen re nale m̃inij ko rijen erpe propet

¹ Kami kap̃elak ko wor pilep nga kapvijuri sel ne merrenien. Ko kappej kele derteren nir nga Atua m̃ilair; ko womunen kappej derteren nga kapwera tweni nale se Atua erpe propet. ² Suri jinibb nga m̃irij renge nale m̃inij erpe nga Nem̃in On m̃ilai, sete erij tevi jinibb, ko erij tevi Atua

kobbong. Nemñin On elai derteren ngok tevi nga puwrai tweni nale ngok suri nanu nir nga jinibb sete murongwose. ³ Ko jinibb nga ma muwra tweni nale se Atua renge nale se kerr mawos, ni vajin erij erpe propet; erij limjer nga jinibb nir parongwose, ko okwilwil se nir ko osusi norrrormien ser van mare, ololi arunge erres. ⁴ Jinibb nga mñirij renge nale mñinij ewilwil sen lweni kobbong, ko jinibb nga ma muwra tweni nale nga Atua mñilai, renge nale se kerr jijle, ni ko vajin okwilwil se kalesia totoklai. ⁵ Rrek pñirres poro nga kami jijle kaplai derteren ne marij re nale mñinij; ko poro kaprongwose kapwerai tweni nale nga Atua mñilai renge nale se kerr jijle, ko inu ßeir kele wor. Erpe poro jinibb nga mñirij renge nale mñinij sete orongwose pñirieni nale nen nga kalesia parongwose, ngok erresrres jinibb mñinij puwra tweni nale se Atua renge nale se kerr jijle, ko niko vajin pia-wilwil ser.

⁶ Tasik ko jojik nir, pñirres pñirpese poro bevinuk ko ßerij nale mñinij tevi kami nga setemun nuwra lilane sel nga muto suri? Nale ngok piwilwil se kami pñirpese? Ko rrek pñirres ma poro bowra mawos sev nga Atua miviseni tevik, rreknga norongwosien rreknga nevisvisenien rreknga nale kele san nga muto limjer. ⁷ Kaprrormi ta nabbu nga maruwi ko gita. Nanu ngok nir arivi nanu nawon, ko jinibb kobbong ololi drrelan mutoe. Ko poro drrelar sete pñimerer, ko jinibb sete mia-rongwose nubo nga marlai. ⁸ Ko poro davö paruwi sete drrelan pñimerer pñirres, ko sete jinibb san mia-rongwose nga evi daron ne nuval.

⁹ Ko erpok kele, sete jinibb san mia-rongwose sev nga kamwerai, poro nga nospen se kami oto tetajer rengenale minij; nale se kami pian bbong pijijki rengenale mesa nawon. ¹⁰ Ko nale lele eleplenglengen iel ngatan, ko nir jikle mining ner artoe. ¹¹ Ko poro sete borongwose nale se jinibb san, ko borngen erpe mernen enganga, ko ni kele purngen inu erpe benganga. ¹² Ko erpok kele re kami, suri kammerreni lenglengen derteren nir nga Nemnin On milair, kappelak ko wor pilep nga kaplai derteren nen nir nga marwilwil se kalesia jikle nir. ¹³ Ko niko, si nga derteren sen otoe nga mirij rengenale minij mirpok, pulot ko wor nga Nemnin On pilai derteren tevi nga purongwose kele pirieni nale minij nen. ¹⁴ Suri poro bolot pipok rengenale minij san, nemik kobbong olot ko norrrormien suk oto nawon. ¹⁵ Ko ngok, pipese ko vajin? Ko erres daron nga rramlot rengenale kerr, ko rrapkortoni tevi norrrormien se kerr kele; ko daron nga rramlai nubo tevi nemik kerr kele, ko rrapkortoni kele tevi norrrormien se kerr. ¹⁶ Daron nga kumlot nga kupwerai erres tevi Atua rengenale minij san, ko jinibb nir sete arongwose parwera “Pipok ko!” rengenale loten som, suri sete arongwose nale nga kumrij e. ¹⁷ Rrek loten som ngok tevi Atua erres pelak, ko sete mia-wilwil rragrrag se jinibb ngok nir.

¹⁸ Nuwra erres wor elep tevi Atua nga inu nomok-rij rengenale minij easi kami jikle. ¹⁹ Ko re Naim On numrreni berij e nale evis bbong nga marmumrrol nga jinibb orongwose ko nga

parvisviseni nir erres, easi nga ßerij rengenale puwun saut rengenale m̃inij nga marrelenge.

²⁰ Selek nir, sete kapiŕpe bipiwarreng nir rengenorrormien se kami. Kapiŕpe bipiwarreng nir nga marrelenge nanu nga marsij, ko re ma norrormien se kami, kapiŕpe jinibb tera. ²¹ Suri Naul On owra ‘Inu bowrai tweni nale suk tevi jinibb suk nir, ko ßerij rrurrngi nir ne nale m̃inij nir, ko ßerij rengen jingo neturvitan kobbong nir. Ko re sel ngok kele jinibb suk nir sete mara-murrong inu.’ ²² Ko erpok kele, oto limjer nga derteren ne parij re nale m̃inij evi nga piviseni jinibb nga sete marosuri Atua, parlesi wose, ko sete evi se nir nga marosuri. Ko derteren ne parwera tweni mawos nale se Atua erpe propet rengenale se kerr evi nga piwilwil se nir nga marosuri, ko sete evi se nir nga sete marosuri. ²³ Poro jinibb m̃inij sopor, rreknga nir nga sete marosuri Atua parini daron nga kami kalesia jile kamkorti, ko kami jile kaprij rengenale m̃inij nir, ko erpese? Rrek parwera “O, arlengleng ko!” ²⁴ Ko poro kami jile kapwerai tweni mawos nale se Atua rengenale se kerr daron nga jinibb san nga sete muosuri Atua ðilik loloim, ko ngok enije. Ngok nale se kami jijle pujuji nolon suri nololien sen, ko piviseni kele ni, lat nga mauren sen muto suri. ²⁵ Nale se kami ngok pirvei tweni norrormien sen nga mokteptepi ngok pivini puto limjer, puloli m̃ernen pijipa vitan pusrövi Atua, puwra, “Ewretun, Atua elik liven re kami iel.”

Parsurövi Atua rengenale sel nga musorsan ko wor

m̃irres

²⁶ Tasik ko jojik nir, bowra sev tevi kami? Bowra, daron nga kamini kamkorti nga kap-surövi Atua, ko kami jile kamloli majingen. Rrek san evi nga p̃ilai nubo, ko san evi nga pivisviseni, ko san evi nga puwra tweni norrrormien nga m̃imerr nga Atua miviseni tevi, ko san evi nga p̃irij renge nale m̃inij, ko san evi nga p̃irieni nale nen; ko kami jijle puloli wor sev nga muloli renge sel nga piwilwil se delung. ²⁷ Poro sopor parij renge nale m̃inij, ko erres nga nir p̃ieru rreknga p̃itul bbong parij. Ko san p̃irij jile pusuw ko m̃inij kele, ko jinibb san p̃irieni nale ser. ²⁸ Ko poro jinibb san pijki nga p̃irieni nale ser ne nale m̃inij ngok, ko erres nga m̃er nga m̃irij ngok p̃ilik malum kobbong renge liven ne kalesia ko p̃irij kobbong tevi ni lweni kobbong ko tevi Atua kele. ²⁹ Ko re devjen ne nir nga marwera tweni mawos nale se Atua erpe propet renge nale se kerr, erres poro nuru p̃ieru rreknga p̃itul parij, ko nir m̃inij nen parselepor ko parmurronge nale ser, poro osorsan erres rreknga ejki. ³⁰ Ko poro jinibb san elik nga murnge nale se Atua ko ornge nga Atua eviseni nanu san tevi, ko erres m̃er nga m̃irij pumosi mun ko p̃ilinglingi m̃ernen puwrai tweni nanu nen. ³¹ Erpok kami jijle kamrongwose kapwerai tweni nale se Atua, san pusuw, ko san. Ko renge murrun ngok puloli kaprongwose nanu, ko norrrormien se kami pivini p̃iterter kele wor. ³² Puloli propet nir parmajing tevi derteren ngok renge murrun nga musorsan m̃irres. ³³ Suri Atua sete evi batu

sel nga mĩkarkar, ko evi ma batu demat. Renge Naim On totoklai se Atua nir arok-vijuri murrungel, ko kami kele kapvijuri ko wor: ³⁴ nesevin parperper renga Naim On. Sete erres parij, ko parlik malum ko parosuri, erpe nale nesesreien se Moses muwrai. ³⁵ Poro nesevin san puwra purongwose nanu san, ko erres nga pususi tevi diwen sen re naim se nuru. Ko sete erres nga nesevin parij renga Naim On. ³⁶ Ko erpese? Kami kamrrorrmi nale se Atua eplari womu ji kami? Kamrrorrmi nale se Atua evini ejpari ji kami kobbong? ³⁷ Poro san re kami orrrrmi derteren sen otoa erpe propet nga puwrai tweni nale se Atua, rreknga orrrrmi Nemĩn On okpitevi ni, ko ni pĩlesi wose kobbong nga nale nga nomokuli tevi kami evi weretunen nale nesesreien se Numal se kerr. ³⁸ Ko poro san sete owor suri nale suk ngel, ko Atua kele sete pia-wor suri ni. ³⁹ Tasik ko jojik nir, kaplingi ko wor norrrrmien se kami renga derteren nga kapwera tweni nale se Atua erpe propet. Ko sete ma kama-wer ore jinibb nga derteren sen mutoe nga pĩrij re nale mĩnij. ⁴⁰ Kaploli nanu jiple renga murrungel nga musorsan mĩrres nga jinibb parir renga.

15

Kristo emaur luwi kele re mijen

¹ Tasik ko jojik nir, nuwra kaprongwose suri nospen nga mĩrres nga miewerwer e pa tevi kami, nga kamlai pa musuw, ko nga nosurien se kami muto mĩterter malum renga. ² Ngok evi nospen nga mĩrres nga miewerwer e tevi kami. Ko Atua

pia-loli nosphen nga mĩrres ngok pia-lai mauren tevi kami, poro kaprrul totoni pĩterter. Poro pijki, ko rrek nosurien se kami pivi nanu nawon kobbong! ³ Sev nga mĩelai, nuvijngeni tevi kami. Evi norrorrmien nga milep temijpal re nosurien se kerr, ngel: nga Kristo emij suri nololien se kerr erpe maruli pa re Naul On; ⁴ nga artevni, ko nabong itul easi ko Atua ololi emaur luwi erpe maruli pa rege Naul On; ⁵ nga mĩrrmali ji Pita, mian ko ji kele jinibb sen esngavöl drromon eru. ⁶ Ko vitunen errmali ji gortien ne jinibb nir nga nir easi ongut valim (500), nga nir jijle arlesi ni. Nir sopor re gortien ngok armij pa, ko nir elep armaur malum. ⁷ Vitunen errmali ji Jemes, ko vitunen kele errmali ji aposol sen jijle nir. ⁸ Ko vitu jerjer errmali ji inu ngel nga sete nuvi jinibb san.^B ⁹ Nuwrai erpok suri nulesi inu nuan ngatan easi aposol mĩnij nir; ko nurnge nibek nen nga sete erres parveruse inu aposol, suri tuwi inu nomok-ojoji kalesia nir. ¹⁰ Ko suri Atua ewilwil se inu rege nolon nga mĩrres, niko mewaji vajin nais ngok. Ko Atua sete ewilwil nawon se inu, ko wenen nen oto wore, ko inu numajing wor elep easi aposol mĩnij nir. Ko ewretun, sete inu ko nga mĩmajing; Atua ko nga mok-wilwil se inu rege nolon nga mĩrres sen, ni ko eptevik rege majingen ngok nir. ¹¹ Ko ngok, poro nga inu bewerwer, rreknga nir parwerwer, ko eplari osorsan kobbong, kami kamosuri pa.

Jinibb se Atua para-maur luwi kele

B 15:8 Iel Pol owra ni erpe bipi san nga mĩiak otvi, ko niko rrek owra puwra ni sete evi jinibb san.

¹² Ko nosþen nga mĩrres owra nga Atua ololi Kristo emaur luwi kele renge mijen. Ko ngok nale nga kami sopor kamok-werai nga nir nga marmij sete mara-maur luwi kele, sete evi weretunen. ¹³ Poro evi weretunen nga nir nga marmij sete mara-maur luwi kele, ko pirpok ko, Kristo sete emaur luwi kele renge mijen. ¹⁴ Ko poro Kristo sete emaur luwi kele renge mijen, ko nosþen nga namok-werwer tweni ngok evi nanu nawon kobbong, ko nosurien kele se kami evan lat nawon. ¹⁵ Ko ngok eviseni kele nga rramloli gerisen re Atua daron nga rramwera ololi Kristo emaur luwi renge mijen. Ko poro nga Atua sete orongwose puloli nir nga marmij parmaur luwi, ko ngok sete ololi Kristo emaur luwi. ¹⁶ Suri poro nir nga marmij sete parmaur luwi, ko Atua sete ololi Kristo emaur luwi renge mijen. ¹⁷ Ko poro Kristo sete emaur luwi renge mijen, ko nosurien se kami renge Kristo evi nanu nawon kobbong, ko Atua setewor etlasi tweni nololien se kami. ¹⁸ Ko nir nga marosuri Atua mianan ko marmij pa musuw, aran renge nejijkien ko pa. ¹⁹ Poro rramlingi norrorrmien se kerr renge Kristo suri nowlin nga rraplai bbong iel ngatan, ko rramlik esij easi jinibb þetþeti ne iel ngatan ko!

²⁰ Ko ejki. Evi weretunen jerjer nga Atua ololi Kristo emaur luwi renge mijen. Ko renge nir nga marmij pa osuw, ni evi mĩer nga muwowomu jer nga mimaaur luwi renge mijen. Ni erpe wenen san nga mĩtra womu renge naut san. ²¹ Erpe mijen evi nanu san nga jinibb sansan kobbong, Atam, elai errmali iel ngatan. Ko mauren nga miplari renge mijen errmali kele

ji jinibb sansan kobbong vini. ²² Ko kerr jijle nga rrampelari renge metka se Atam, rrapan ko wor renge mijen, mian ko rrapa-korti tevi Kristo nga rrapa-maur luwi kele renge mijen. ²³ Ko nanu nir parpelari pirpel le: ni nga mimaaur luwi womue evi Kristo, nga mirpe nanen nga mĩtra womu renge orsel. Ko vitunen, re daron nga Kristo pia-rremali, ko jinibb sen vajin para-maur luwi. ²⁴ Ko vitunen, bongsi nanu jijle nir pĩrmali. Renge daron ngok Kristo pulokloksi batbatu jinibb nir ko gavman nir ko numal nga marivi se demij, para-jijki jile, ko pĩlai lweni derteren totoklai pulwi van re nevre Atua Tata sen. ²⁵ Ko rramrongwose nga Kristo pivi Numal pian pian pijpari nga Atua pĩlengi jile devje nuval jijle nir se Kristo ngatan ko pubbõtbbõt renger re ßelan ngatan. ²⁶ Musuw ko devje nuval nga vitu jer nen nga Atua pia-lingi ngatan evi mijen. ²⁷ Suri Naul On owra ‘Atua elngi nanu jijle arto renge melve ßelan’. Ko nga muwrai ngok, ‘Nanu jijle arto renge melve ßelan’, ngok sete etawi ore Atua. Suri Atua ko elngi nanu jijle renge melve ßela Kristo. ²⁸ Ko daron nga nanu jijle parto vajin pipok re derteren se Kristo, ko vitunen, Kristo nga mivi Atua natun, ni kele kobbong pĩlengi ni lweni van ngatan re derteren se Atua ngok nga womu mĩlengi nanu jijle marto renge derteren se Kristo. Ko Atua vajin putori derteren renge nanu jijle.

²⁹ Ko erpok kele, poro jinibb nga marmij nir sete parmaur luwi kele re mijen, ko suri sev jinibb nir marok-lai baptaes marla wani nir

nga sete marbaptaes tuwi, mian ko marmij?
³⁰⁻³¹ Ko suri sev kem namok-þelak tetajer nga namlokloksi mauren se kem nga otomori nabmij nabong jijle? Neiren nga milep nga muto renge inu suri kami, ko mauren nga kamlai renge Iesu Kristo, Numal se kerr, evi batun nga mowrai iok. ³² Ko iel Epesas erpe inu nomok-palpal tere nanu rrum nir, ko ðelesi sev ko þirres suri renge iel ngatan? Poro nir nga marmij sete parmaur luwi kele renge mijen, ko rrek erres ma rrapvijuri norrorrmien nga muwra ‘Erres ma rraplik rraplelea rraþaan ko rrapminmin kobbong, suri mevi le pa rrapmij, ko setemun rrama-lesi kele nanu nga mïrres san.’

³³ Sete kaplengleng, sele kami nga murrur marsij arongwose parllokloksi kami. ³⁴ Kaploli lilane norrorrmien se kami þirres, ko kaplingi kurtweni nololien nga marsij se kami. Ko erres no kami pimanun ko pa, suri kami sapor nirko arrelenge Atua.

Nibe kerr pia-irpese re daron nga rrapmaur luwi re mijen?

³⁵ Ko rrek jinibb sapor para-susi nabong sapon, parwera “Jinibb nga marmij parmaur luwi pirpese?” Ko “Niber kele para-irpese ko?”

³⁶ Kamwolu lengleng! Sete kamrongwose nga drrum pimij ko wor, nga puloli drruvi nga mïrres san piplari, erpe mauren nga mimerr.^C

³⁷ Ko winen nga maruwi sete evi drruvi, ejki. Drruvi evi nanu nga mïmerr taktak, ko elep ko

^C **15:36** Erpe iel, Pol osþe wit, ko kem namlingi drrum, nga puloli mining ne nale sen piplari limjer.

erres þelak asi winen, nga mumutmut jile vajin. ³⁸ Atua ko ela sinan tevi drruvi nir erpe nga ni mimrreni. Ko erpok kele, oklai niben tevi nanu jijle nir. ³⁹ Nibe nanu nir sete arsorsan. Viso jinibb sete osorsan tevi viso nanu rrum. Numön vison enije, ko mesal kele vison enije. ⁴⁰ Ko nanu sopor arto mare re melrin, ko nanu sopor kele arto ngatan. Ko moron ne nanu ne melrin artoe, ko moro nanu ne iel ngatan kele artoe. ⁴¹ Nial sete erpe navöl ko, navöl kele sete erpe moju, ko moju sisamis arinije.

⁴² Ko pia-irpok ko re daron nga jinibb para-maur luwi kele e renge mijen. Niben nga martevni, pian ko pupo ko pumutmut; ko daron nga para-maur luwi kele renge mijen, ko setemun mara-mutmut. ⁴³ Ko nibe jinibb daron nga rramtevni ko rramlesi esij elep, ko derteren sen ejkie; ko daron nga para-maur luwi kele renge mijen, ko niber parres þelak, ko derteren ser pilep temijpal. ⁴⁴ Niben nga marmij nga martevnir arivi ne mauren ne iel ngatan kobbong; ko daron nga para-maur luwi renge mijen, ko arivi vajin nga parmaur tevi Atua. Niben ne iel ngatan otoa, ko niko niben ne mauren tevi Atua oto kele e. ⁴⁵ Ko Naul On owra 'Merwomu ngok Atam, Atua ololi evi jinibb nga mñlai mauren ne iel ngatan'; ko ni nga mivi Atam nga vitu jer nen, Atua ololi evi nemñin, nga orongwose þilai mauren tevi kerr. ⁴⁶ Ko sete mauren ne nemñin oto womu, ejki, ko mauren ne iel ngatan oto womu, mian ko mauren ne nemñin ea-to vitu. ⁴⁷ Merwomu, armajinge renge maw ne iel ngatan; ko mñervitu eplari re melrin vini.

⁴⁸ Jinibb jijle ne iel ngatan, niber erpe niben nga marmajinge renge maw ne iel ngatan; ko jinibb jijle ne melrin, niber erpe niben nga mivel renge melrin vini. ⁴⁹ Ko erpe lelingenok rramirpe m̃erwomu nen, nga mivi Atam; ko erpok kele rrapa-irpe m̃ervitu nen nga miplari re melrin vini, nga mivi Kristo.

⁵⁰ Tasik ko jojik nir, ngel evi mining ne nale suk: Nibe kerr nga vison ko drra muto ren sete mara-van rragrrag renge batun vanu se Atua. Ko niberr ngel nga pian ko pimij, sete orongwos p̃ila mauren ne tuwi ngok vini. ⁵¹ Selek nir, kapmurrong p̃irres; ngel evi nale teptepi le san, bowrai tevi kami. Sete kerr jijle ko rramamij. ⁵² Ko daron nga drrela davö nga milep ne nabong nga vitu p̃iting, ko Atua p̃irieni nibe kerr jijle pivesan rrese, pirpe navil nga mivil. Suri daron nga davö ngok p̃iting, ko Atua puloli nir nga marmij parmaur luwi kele renge mijen, nga setemun mara-mij kele nabong san. Ko p̃irieni kele nibe kerr nga rrammaur malum re daron ngok. ⁵³ Suri nibe kerr nga marok-mij, parieni ko wor nga parivi niben nga sete miamij nabong sapon. Ko nibe kerr nga marivi ne nejikien, parieni ko wor nga parivi niben nga sete mia-jijki nabong sapon. ⁵⁴ Ko daron nga nanu ngok nir para-rremali, ko nale ne Naul On kele p̃irrmali nga muwra 'Nanu ngok mijen, Atua olokloksi pa osuw, olokloksi jijle pa.' ⁵⁵ 'E mijen, ngabe ko derteren som vajan? E mijen, erpese kurongwose kuplokloksi kem?' ⁵⁶ Suri nololien ko elai derteren tevi mijen nga muloli mijen

orongwos pulokloksi kerr; ko nale nesesreien elai derteren tevi nololien. ⁵⁷ Ko rramwera erres temijpal wor tevi Atua suri mukortoni kerr renge Iesu Kristo, Numal se kerr, ko tetajer ololi rramok-asi.

⁵⁸ Ko ngok, tasik ko jojik nga marres ðelak, kami kaptur ko wor ðiterter, sete kapririr. Tetajer kapmajing ko wor ðiterter renge majingen ngok se Numal se kerr. Ko kamrongwose pae nga daron nga kammajing se Numal se kerr, ko majingen ngok wenen puto wore ko.

16

Merrenien nga piwilwil se kalesia nir ne Isrel

¹ Ngok, ko daron nga kamtuwtuw nevöt suri jinibb se Atua nir, ko numrreni kaploli pusorsan pirpe sev nga mowrai tevi kalesia nir ne Galesia.

² Ko ngok evi nga re nabong on jijle nir, kami sisamis ðilngi taleve nevöt sopen, pîrpel: Ni nga ñila nevöt nga milep ðilngi pilep, ko ni nga ñila nevöt nga welili ðilngi puwelili bbong, puto metmet. Suri poro pijki, devinuk ko taka-tipatun bbong nga taka-loli. ³ Ko kaplingi kami sopen nga para-tori nevöt nen nir van Jerusalem e. Ko daron nga bea-luwi vinuk ko bea-uli naul sopen nga bea-wera suri nir tevi kalesia nga Jerusalem nir, ko bokonir van vajin. ⁴ Ko poro ðelesi erres nga inu kele bean, ko nabkorkorti vises van.

Norrormien se Pol suri sel sen

⁵ Daron nga ðeasi Masetonia vajin ko bevinuk ji kami vajin e. ⁶ Ko rrek ðelik piprepriv sopen tevi kami, rrek ðelik pijpari daron ne melas

pusuw. Vitunen ko kapa-meteni sel suk lat nga bea-van kele e. ⁷ Sete numrreni ñelik beblen kobbong tevi kami, ko norrormien suk oto nga poro Numal pimarong ko inu ñelik piprepriv sapon tevi kami.

⁸ Ko norrormien suk oto nga ñelik mun iel Epesas pianan pijpari nabong ne Pentekos. ⁹ Suri sel etñir erres nga bololi majingen iel nga puloli majingen se Numal pian mare. Ko jinibb elep kele arok-tere inu.

¹⁰ Ko poro Timoti piplari iok ji kami, ko kapmetmete ñirres, puloli purnge ñirres nga ñilik tevi kami, suri okmajing se Numal se kerr kobbong erpe inu nomok-loli. ¹¹ Sete kami san puklu wutan re ni, ko kapwilwil ma sen nga ñitajer malum re sel sen re demat, puloli sete putor sweri nanu nga ñikarkar, mian pijpari ni ko tasi kerr nir parluwi kele vini jik. Suri namok-teravi malume le.

¹² Ko re devjen ne tuwa kerr ngok Apolos, nuwrai lilane tevi nga numrreni wor pivivitu suri tasi kerr ngok nir nga parinuk parlesi kami. Ko ni setewor emrreni pivinuk. Rrek poro daron sen putoe ko pia-vinuk pia-lesi kami vajin.

Bongsi nale se Pol tevir

¹³ Kapmetmet ñirres, sete kaplelea, ko kaptur ñiterter renge nosurien se kami. Sete kapmetutu.

¹⁴ Kaploli nanu jikle re sel ne merrenien.

¹⁵ Tasik ko jojik nir, kamrongwos pae jiljilw-eren ne Stepanas ko metka sen nir. Nir arivi ñeri Akaea nga womu jerjer marlingi nosurien ser renge Kristo, ko marok-ñelak nga parwilwil

se kalesia nir. ¹⁶ Ko inu numrreni lenglenge nga kaposurir p̄irres, tevi keke nir nga marmajing tevir. ¹⁷ Nuir temijpal nga m̄lesi Stepanas, Potunatas ko Akaekas. Nir ko arlai wani milnge kami ko arloli nurnge erres. ¹⁸ Arloli inu nolok eir luwi, erpe keke arloli pa nolo kami eir luwi. Erres kaposuri jinibb nga marirpok.

¹⁹ Ko gortien nir se kalesia nir nga Esia arwera erres tevi kami. Ko Akwila nuru Prisila tevi gortien ne kalesia nir nga marok-ser korti rengenaim ser armerreni lenglengen parwerai erres tevi kami rengenise Numal se kerr. ²⁰ Tasi kerr ko joji kerr jije nir iel arwerai erres ser tevi kami. Kapwera erres tevi kami lululwi, tevi merrenien ko demat.

²¹ Inu Pol vajin, nula pensil ji m̄er nga mok-uli tweni nale suk ngel nir, ko nuli vajin ‘erres’ suk ngel tevi kami.

²² Poro san sete emrreni Atua, ko lolaren se Atua puto ren.

Erres wor Numal, ko sete pipriv ko kupluwi.

²³ Ko nalol nga m̄irres se Numal Iesu piptevi kami. ²⁴ Ko merrenien suk piptevi kami jije rengenise Iesu Kristo. Remse kami.

Naul On Nga Mimerr Uripiv
The New Testament in the Uripiv language of
Vanuatu

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators

Language: Uripiv (Uripiv-Wala-Rano-Atchin)

Dialect: Uripiv

Translation by: WBT

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

96303ce7-aa0a-513c-862d-415957a542e1